

A Comparative Study of the Latest Transitions in the Topics of the higher education management doctoral course in Iran and Some Selected Universities in the World

Ghasem Salimi¹, Solmaz Khademi², Seyed Mohammad Sajadi³

1. Faculty Member of Management and Educational Planning Department of Shiraz University. Email: salimi.shu@gmail.com
2. Phd student of Curriculum Planning at Shiraz University; (Corresponding Author), Email: s.khademi1366@gmail.com
3. Phd student of Curriculum Planning at Kharazmi University. Email : smt.sajjadi@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
<p>Article Type: Research Article</p> <p>Received: 2023.03.26</p> <p>Received in revised form: 2023.07.06</p> <p>Accepted: 2023.08.27</p> <p>Published online: 2023.09.23</p>	<p>Objective: The current study was conducted with the purpose of studying the latest transitions in the topics of the higher education management doctoral course in Iran with some selected universities in the world comparatively. Three basic questions have been the primary focus of researchers: 1) What is the content of the higher education management doctorate curriculum in Iran's universities and other universities in the world? 2) What are the differences between the content of the higher education management doctorate curriculum in Iran's universities and other universities in the world? and 3) based on the curriculum content of the higher education management doctoral course of world universities, what practical suggestions can be made to update the curriculum content of this field in Iran's universities?</p> <p>Methods: To answer the mentioned questions, Brody's common method (1977) was used in comparative studies. The analysis unit in this research was the content of the curricula and the qualitative content analysis method - document analysis was used in the framework and stages governing comparative studies.</p> <p>Results: Thus, the curricula of 19 universities were studied to the point of information saturation, and then, by comparing and concerning adjacency, suggestions were made .</p> <p>Conclusion: The findings of the study showed that in order to improve the field's curriculum, in defining and assigning theoretical and practical units, internship, contemporary issues of higher education, international higher education, legal aspects of higher education, simulation of the role of the university president and psychology in higher education, can be considered.</p> <p>Keywords: Higher Education, Higher Education Studies, Higher Education Management, Curriculum Content, Curriculum.</p>

Cite this article: Salimi, Ghasem; Khademi, Solmaz; Sajadi, Seyed Mohammad (2023). A Comparative Study of the Latest Transitions in the Topics of the higher education management doctoral course in Iran and Some Selected Universities in the World. *Higher Education Letter*, 16 (63):7-44 pages. DOI:10.22034/HEL.2023.708431

© The Author(s).

Publisher: Institute for Research & Planning in Higher Education & National Organization of Educational Testing

بررسی تطبیقی آخرین تحولات سرفصل‌های دوره دکتری مدیریت آموزش عالی ایران با چند دانشگاه منتخب دنیا

قاسم سلیمی^۱، سولماز خادمی^۲، سید محمد سجادی^۳

۱. هیئت علمی گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه شیراز. رایانامه: salimi.shu@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه شیراز؛ (نویسنده مسئول)، رایانامه: s.khademi1366@gmail.com

۳. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه خوارزمی. رایانامه: smt.sajjadi@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	هدف: مطالعه حاضر با هدف «بررسی تطبیقی آخرین تحولات سرفصل‌های دوره دکتری مدیریت آموزش عالی ایران با چند دانشگاه منتخب دنیا» انجام گرفته است. سه پرسش اساسی در کانون توجه پژوهشگران بوده است: ۱- محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و دانشگاه‌های ایران چیست؟ ۲- چه تفاوت‌هایی بین محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و وجود دارد؟ و ۳) بر اساس محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه‌های سطح جهان، چه پیشنهادهای کاربردی برای به‌روزرسانی محتوای برنامه درسی این رشته در دانشگاه‌های ایران می‌توان ارائه داد؟
مقاله پژوهشی	روش پژوهش: به‌منظور پاسخگویی به پرسش‌های یادشده از روش رایج برودی (۱۹۷۷) در مطالعات تطبیقی بهره گرفته شد. واحد تحلیل در این پژوهش، محتوای برنامه‌های درسی بود و از روش تحلیل محتوای کیفی- تحلیل اسناد در چارچوب و مراحل حاکم بر مطالعات تطبیقی استفاده شد.
دریافت:	یافته‌ها: در این راستا برنامه‌های درسی ۱۹ دانشگاه تا حد اشباع اطلاعات مورد مطالعه قرار گرفت و سپس در سایه هم‌جواری و مقایسه آنها به ارائه پیشنهادها پرداخته است.
۱۴۰۲/۰۱/۰۶	نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه نشان داد می‌توان در راستای بهسازی برنامه درسی رشته، در تعریف و تخصیص واحدهای نظری و عملی در زمینه کارآموزی، مسائل معاصر آموزش عالی، آموزش عالی بین‌المللی، جنبه‌های حقوقی در آموزش عالی، شبیه‌سازی نقش ریاست دانشگاهی و روان‌شناسی در آموزش عالی تأمل نمود.
اصلاح:	واژه‌های کلیدی: رشته آموزش عالی، مطالعات آموزش عالی، مدیریت آموزش عالی، محتوای برنامه درسی، برنامه درسی.
۱۴۰۲/۰۴/۱۵	
پذیرش:	
۱۴۰۲/۰۶/۰۵	
انتشار:	
۱۴۰۲/۰۷/۰۱	

استناد: سلیمی، قاسم؛ خادمی، سولماز؛ سجادی، سید محمد (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی آخرین تحولات سرفصل‌های دوره دکتری مدیریت آموزش

عالی ایران با چند دانشگاه منتخب دنیا. نامه آموزش عالی، ۱۶(۶۳)، ۷-۴۴ DOI:10.22034/HEL.2023.708431

ناشر: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سازمان سنجش آموزش کشور حق مؤلف © نویسندگان.

مقدمه

آموزش عالی از منظر صاحب‌نظران مختلف جایگاه، نقش و معنای متفاوتی دارد. برخی صاحب‌نظران آن را به‌عنوان یک حوزه مطالعاتی و برخی دیگر آن را یک رشته تحصیلی دانشگاهی و یا بخشی از یک رشته تحصیلی دیگر می‌دانند. مک‌فارلان و گرانت^۱ (۲۰۱۲) بر این باور بودند که مطالعات آموزش عالی می‌تواند حاصل امتزاج چندین رشته به یکدیگر باشد نه به‌صورت یک رشته مجزا در حوزه دانش. از منظر کریشنان^۲ (۲۰۰۹) یک حوزه مطالعاتی شامل مشخصات: ۱- هدف‌های پژوهشی ویژه؛ ۲- مجموعه‌ای از دانش تخصصی با توجه به هدف‌های پژوهشی که مختص آن است و به‌طور کلی نمی‌تواند با یک رشته دیگر درآمیزد؛ ۳- سازمان‌دهی دانش تخصصی انباشته با کمک نظریه‌ها و مفاهیم موجود؛ ۴- تدوین روش‌های پژوهشی خاص حوزه مطالعاتی بر اساس نیازهای پژوهشی ویژه؛ ۵- نمودیابی نهادی که نیازی به شرح و دارا بودن تمام این ویژگی‌ها ندارد. بر این اساس، آموزش عالی دارای هدف‌های پژوهشی ویژه است که گهگاه توسط سایر حوزه‌ها نیز مورد بررسی قرار می‌گیرند. این حوزه مطالعاتی همچنین دارای دانش تخصصی مختص به خود است که به دلیل نوپا بودن با سایر حوزه‌ها اشتراک دارد و در حال سازمان‌دهی دانش تخصصی انباشته خود بر اساس نظریه‌ها و مفاهیم موجود در داخل و بیرون حوزه مطالعاتی است. در این راستا در دوره معاصر روش‌های پژوهشی خاصی تدوین شده است که همپوشانی‌هایی با سایر روش‌های پژوهش علوم انسانی دارد. همچنین تجارب نهادی کشورهای مختلف در مورد این حوزه مطالعاتی نشان می‌دهد که نمودیابی نهادی در دانشگاه‌های جهان یافته است. از منظر هارلند^۳ (۲۰۱۲) مطالعات آموزش عالی به‌عنوان یک رشته پژوهشی بین رشته‌ای، با نام «یک رشته با دسترسی آزاد» توصیف می‌شود. به‌عبارت‌دیگر، علاقه‌مندان از تمامی رشته‌ها می‌توانند در این رشته همکاری کنند، نقش‌آفرین باشند و از آن بهره‌مند شوند. در این راستا دیدگاه‌های مک‌فارلان و گرانت (۲۰۱۲)، کریشنان (۲۰۰۹) و هارلند (۲۰۱۳) حکایت از نگاه مطالعاتی به این حوزه دارد اما در یکی از بررسی‌های اساسی در کشور آمریکا به این نتیجه دست یافتند که مطالعات آموزش عالی فراتر از یک حوزه مطالعاتی است که قدمت آن حدود ۵۰ سال است (درسل و می‌هی، ۱۹۷۴). برنت (۱۹۷۲) و یانگ (۱۹۵۲) اظهار داشتند که صاحب‌نظران فراوانی اذعان دارند که حال اولین دوره رشته آموزش عالی را ایجاد کرده است. جی استنلی هال در سال ۱۸۹۳ اولین دوره رشته آموزش عالی را در دوره ریاست خود در دانشگاه کلارک با محوریت پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی ارائه داد. هال در طول ۳۹ سال ریاست خود در دانشگاه کلارک با سخنرانی‌ها، نشریات، دوره‌های آموزشی و مجلات پژوهشی از حوزه مطالعات آموزشی در دانشگاه‌ها حمایت و پشتیبانی کرد. نفوذ در مجلات فوق، زمینه پرورش و تقویت تغییرات در تمام سطوح علمی را فراهم کرد و سخنان منطقی هال، در انتخاب و اثبات آموزش عالی

1. Macfarlane & Grant
2. Krishnan
3. Harland

به‌عنوان یک رشته تحصیلی را می‌توان در صفحات آنها به‌وفور یافت. حال در پژوهش‌های خود درباره موضوعات اصلی رشته آموزش عالی از جمله: مدیریت دانشگاه، تدریس به دانشجویان، تفکیک نقش‌ها و تخصص‌ها در دانشگاه، ریاست و نیاز به همکاری در دانشگاه و غیره برای آینده رشته آموزش عالی نظرات و پیشنهادهایی ارائه کرده است که این نظرات و گفتمان‌ها به ایجاد اولین دوره آموزش عالی به‌عنوان رشته تحصیلی منجر شد (هال، ۱۸۹۱). در طول دهه ۱۹۲۰، دوره‌های مشابهی در بسیاری از مقاطع دانشگاهی در رابطه با برنامه‌های مدیریت در آموزش عالی ارائه شد (یوینگ و استیکلر^۱، ۱۹۶۴). متزگر^۲ (۱۹۸۷) معتقد بود این تحول، رویش ایده‌های جدید و گسترش حیطه عمل و توسعه حرفه‌ای را در خود جای داده است و مطالب متفاوتی نسبت به رشته‌های اصلی همچون فلسفه، روان‌شناسی و آموزش دارد که توانسته است زمینه‌ساز ایجاد دانش جدیدی باشد. تا سال ۱۹۶۰ دانشگاه کلمبیا در برکلی، دانشگاه میشیگان و کالج معلمان در دانشگاه کلمبیا نزدیک به ۱۰۰ فارغ‌التحصیل از رشته آموزش عالی داشتند که نشانگر مقبولیت رشته آموزش عالی بود (دیدن^۳، ۱۹۶۵). در سال ۲۰۱۴ در سطح تحصیلات تکمیلی ۲۷۷ برنامه آموزش عالی (دوسوم آنها در آمریکا) و ۲۱۷ مرکز پژوهشی یا مؤسسه آموزش عالی در ۵۶ کشور جهان (۵۰ مورد در آمریکا، ۴۴ مورد در چین و ۱۸ مورد در انگلستان و غیره) شناسایی شد. باین‌حال، برنامه‌های شناسایی شده همگی در سطح تحصیلات تکمیلی بودند؛ یعنی شامل مدارک کارشناسی ارشد یا دکتری بود (تایت^۴، ۲۰۲۰).

در ایران، آموزش عالی به‌عنوان یک رشته مطرح است و بنا بر ضرورت‌های: ۱- رشد مبرم دانش و پژوهش در رشته تخصصی آموزش عالی با پنج دهه سابقه علمی؛ ۲- پیچیدگی‌های بیش‌از‌پیش فرایندهای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و مدیریت آموزش عالی در ایران؛ ۳- گسترش کیفی و کمی فزاینده آموزش عالی در ایران؛ و ۴- ضرورت هدایت علمی آموزش عالی در قالب برنامه‌های پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، طرح و اجرای دوره دکتری آن از جانب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری الزامی تشخیص داده شده است. این دوره دکتری شامل هدف‌های: الف) کشف، نشر، کاربرد و توسعه دانش تخصصی در زمینه آموزش عالی از سطح مؤسسات آموزشی و پژوهشی تا سطح ملی به‌منظور اعتلای نظام آموزش عالی؛ و ب) تربیت و تأمین سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، مدیران، پژوهشگران، مشاوران و مدرسان موضوعات آموزش عالی برای اداره و هدایت علمی نظام آموزش عالی است (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۰). زمانی و پورآتشی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «تحلیل روند تقاضای اجتماعی برای تحصیل در رشته دانشگاهی آموزش عالی» آمار تمام تقاضاهای اجتماعی برای تحصیل در رشته آموزش عالی در مقاطع و گرایش‌های مختلف از زمان تأسیس رشته را بررسی کردند. بر اساس یافته‌های پژوهش از سال تحصیلی

1. Ewing & Stickler
2. Metzger
3. Dibden
4. Tight

۱۳۹۳-۱۳۹۲ به بعد تعداد دانشجویان مقطع دکتری، بسیار بیشتر از دانشجویان مقاطع دیگر بوده و در همه سال‌های پذیرش نیز تعداد مردان بیشتر از تعداد زنان بوده است، در حالی که در مقطع کارشناسی ارشد در این رشته در بسیاری از سال‌ها از جمله سال ۱۳۹۰ تاکنون بیشترین تقاضای اجتماعی مربوط به زنان بوده است. انتظار می‌رفت که در دوره دکتری نیز تقاضای اجتماعی پاسخ‌داده‌شده به زنان بیش از مردان باشد که این‌گونه نشد. درس‌ها و می‌هی^۱ (۱۹۷۴) بیان کردند که رشته آموزش عالی رشته‌ای کاربردی در عین حال مبهم و نیازمند رفع ابهامات است و باید محتوای درسی آن تقویت شود. از منظر آبت^۲ (۲۰۰۱) و کولینز^۳ (۱۹۹۸) نیز هر چند ما می‌توانیم به رشته‌های دانشگاهی به صورت رشته‌های یکپارچه و پابرجا نگاه کنیم، اما در واقع آنها رشته‌هایی غیر شفاف و بدون تقسیم‌بندی و ناپایدار در برابر رویدادها، اکتشافات و تغییرات هستند و با هر یک از این عوامل گاهی به آرامی و گاهی آنی تغییر شکل می‌دهند که با این برداشت هر رشته علمی همواره در حال ترسیم نقشه جدیدی از دانش خود است. در کشور ما نیز رشته آموزش عالی با توجه به نوپا بودن آن، مبهم بوده و نیازمند تقویت محتوای برنامه درسی آن است تا از این طریق همگام با رویدادها، اکتشافات و تغییرات سایر دانشگاه‌های کشورهای پیشرو و منتخب در عرصه بین‌المللی بتواند نقشه جدیدی از دانش خود ترسیم نماید. پژوهش حاضر جهت تحقق این امر، تمرکز خود را بر یکی از ابعاد و گرایش‌های این رشته یعنی دکتری مدیریت آموزش عالی گذاشت تا یکی از قطعات پازل برنامه درسی این رشته تکمیل شود و امید دارد که با همکاری سایر پژوهشگران به مرور ایام این پازل و تصویر بزرگ‌تر - یعنی برنامه درسی کل رشته آموزش عالی - کامل شود. بررسی دیرینه این رشته در ایران نشان می‌دهد که در سال ۱۳۷۸ به راه‌اندازی رشته مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی در مقطع کارشناسی ارشد و رشته مدیریت آموزش عالی در مقطع دکتری، با هدف تربیت متخصصانی در زمینه آموزش و پژوهش در همه مسائل و معضلات دانشگاهی، هدایت علمی راه‌های مشارکت آموزش عالی در توسعه پایدار فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و حل معضلات اجتماعی، افزایش کیفیت برنامه‌ریزی آموزشی و درسی با توجه به نیازهای روز جامعه و بالا بردن جایگاه علمی کشور در سطح بین‌المللی اقدام شد (وزارت فرهنگ و آموزش عالی، ۱۳۷۸). در سال ۱۳۸۰ مجوز پذیرش رشته مدیریت آموزش عالی در مقطع دکتری منسوخ شد و در همان سال، رشته آموزش عالی در مقطع دکتری با گرایش‌های پنج‌گانه: مدیریت آموزش عالی، اقتصاد و مدیریت مالی آموزش عالی، برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی، برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی و فناوری اطلاعات در آموزش عالی تصویب شد (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۰). به همین منظور، برنامه آموزشی دوره دکتری رشته آموزش عالی در جلسه مورخه ۱۳۸۰/۷/۱ توسط تصمیم‌گیرندگان برنامه‌های درسی دانشگاهی تصویب و ابلاغ شد و اولین ورودی‌های این رشته در

1. Dressel & Mayhew

2. Abbott

3. Collins

مقطع دکتری از سال ۱۳۸۸ به وسیله دانشگاه شهید بهشتی تهران پذیرش شدند. در سال ۱۳۸۴ نیز نخستین ورودی‌های مقطع کارشناسی ارشد رشته مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی پذیرش شدند (زمانی و پورآثسی، ۱۳۹۹). بررسی دفترچه راهنمای عملی انتخاب رشته آزمون ورودی دوره دکتری Ph.D سال ۱۳۹۹ نیز نشان می‌دهد که دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی-تهران، خوارزمی-تهران و ارومیه به پذیرش دانشجویان دکتری مدیریت آموزش عالی در سال‌های اخیر اقدام نموده‌اند (سازمان سنجش آموزش کشور، ۱۳۹۹). همچنین باید خاطر نشان کرد دکتری مدیریت آموزش عالی و دکتری رشته مدیریت آموزشی از یکدیگر متمایز و متفاوت‌اند. هر دو مقطع دکتری فوق در ایران در گروه علوم انسانی-علوم تربیتی قرار دارند اما دکتری مدیریت آموزش عالی در داخل گرایش‌های رشته آموزش عالی قرار دارد و دکتری مدیریت آموزشی به صورت مستقل یک مقطع دکتری در تحصیلات تکمیلی است (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۰؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۰).

در هر نظام آموزش عالی برای آموزش نیروی انسانی و فراغت از تحصیل دانش‌آموختگان، از مجموعه‌ای از درس‌ها و محتوا تحت لوای برنامه درسی رشته‌ها استفاده می‌شود. مفهوم کلیدی برنامه درسی با عناوین: مجموعه‌ای از درس‌ها یا برنامه‌ای برای مطالعه، فهرست رئوس مطالب، محتوای یک درس یا مجموعه‌ای از درس‌ها، برنامه زمانی برای تدریس درس‌ها، مجموعه‌ای از هدف‌ها و مقاصد، مجموعه‌ای از تجارب یادگیری، شیوه تفکر و طرح تعریف می‌شود (فتحی و اجارگاه، ۱۴۰۰). در این پژوهش، منظور از برنامه درسی، مجموعه‌ای از درس‌ها یا برنامه‌ای برای مطالعه بود که دربرگیرنده محتوای برنامه درسی دوره دکتری رشته مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان است. در این پژوهش تلاش شده است با بهره‌گیری از روش پژوهش تطبیقی به بررسی سرفصل‌های دوره دکتری آموزش عالی در سطح جهانی و ارائه زمینه تأملاتی برای بهسازی برنامه درسی آن در دانشگاه‌های ایران بپردازد تا از این رهگذر به پرسش‌های ذیل پاسخ داده شود:

۱- محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و دانشگاه‌های ایران چیست؟

۲- چه تفاوت‌هایی بین محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و دانشگاه‌های ایران وجود دارد؟

۳- بر اساس محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه‌های سطح جهان، چه پیشنهادی کاربردی می‌توان برای محتوای برنامه درسی این رشته در دانشگاه‌های ایران ارائه داد؟

روش پژوهش

روش پژوهش در این مطالعه، روش پژوهش تطبیقی است. فرایند اجرای روش تطبیقی برودی شامل چهار

مرحله به شرح زیر است:

مرحله اول) توصیف: که در این مرحله پژوهشگر باید به توصیف پدیده‌های به‌دست‌آمده از طریق پژوهش بپردازد. به‌طور خلاصه این مرحله یادداشت‌برداری از پدیده‌ها و مشاهدات برای نقادی در مرحله بعدی است. مرحله دوم) تفسیر: این مرحله شامل بررسی اطلاعاتی است که در مرحله اول پژوهشگر به توصیف آن پرداخته است. تحلیل اطلاعات باید مبتنی بر اصول و شیوه‌های مرسوم در علوم اجتماعی باشد. مرحله سوم) هم‌جواری: در این مرحله اطلاعاتی که از مرحله یک و دو به‌دست‌آمده بود کنار هم قرار می‌گیرند و چارچوبی برای مرحله بعدی یعنی مقایسه تشابهات و تفاوت‌ها فراهم می‌کنند. مرحله چهارم) مقایسه: در این مرحله مسئله پژوهش به‌طور دقیق و با توجه به جزئیات در زمینه تشابهات و تفاوت‌ها بررسی و مقایسه می‌شود (آقازاده، ۲۰۰۲).

میدان این پژوهش، شامل تمامی دانشگاه‌هایی بود که دارای دوره دکتری رشته مدیریت آموزش عالی هستند. واحد تحلیل در این مطالعه تطبیقی برنامه‌های درسی بود. برای کسب اطلاعات و گردآوری برنامه‌های درسی به سایت ۱۹ دانشگاه خارجی از جمله دانشگاه مین، دانشگاه تگزاس شمالی، دانشگاه پیتسبورگ، دانشگاه هیوستون، دانشگاه رانگز-ایالتی نیوجرسی، دانشگاه جورجیا غربی، دانشگاه اوهایو، دانشگاه هوستون، دانشگاه ایالتی کارولینای شمالی، دانشگاه الد دامینتون دانشگاه لویولا، دانشگاه ایالتی مورگان، دانشگاه ایندیانا، دانشگاه آریزونا، دانشگاه پردو، دانشگاه اوهایو، دانشگاه ایالتی کلرادو، دانشگاه بافلو و دانشگاه تولید و در حوزه مدیریت آموزش عالی و سایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت دسترسی به برنامه درسی دانشگاه‌های داخلی مراجعه شد. فرایند گردآوری برنامه‌های درسی در دانشگاه‌ها بر اساس حد اشباع داده‌ها انجام گرفت.

یافته‌ها

همچنان که اشاره شد بر اساس روش‌شناسی مطالعات تطبیقی از نوع برودی مراحل اجرای پژوهش شامل موارد توصیف، تفسیر، هم‌جواری و مقایسه است. این پژوهش در هر یک از مراحل یادشده به تفکیک پرسش‌های پژوهش به یافته‌های ذیل دست یافت:

مراحل اول و دوم) توصیف و تفسیر: (۱) محتوای برنامه درسی برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و دانشگاه‌های ایران چیست؟

با توجه به مراحل چهارگانه بردی، در مرحله اول (توصیف)، با مراجعه به سایت دانشگاه‌های انتخاب‌شده، محتوای برنامه درسی دکتری رشته مدیریت آموزش عالی گردآوری و وصف شد. در حین توصیف اطلاعات گردآوری‌شده، به تفسیر بیشتر موارد مورد نیاز پرداخته شد که دربرگیرنده مرحله تفسیر روش بردی است درواقع با توجه به ماهیت درهم‌تنیده بود این دو مرحله در موضوع پژوهش حاضر، مرحله یادشده به‌صورت

ادغام شده و همزمان انجام گرفت. در ادامه، گزارش این دو مرحله در هم تنیده ارائه می شود:

۱- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه مین: این دوره ۶ سال به طول می انجامد. در این دوره داوطلبان باید در هر نیمسال حداقل ۱۲ واحد آموزش های تخصصی بگذرانند. دانشجویان در این دوره ۹۰ واحد درسی را می گذرانند که حداقل ۱۲ الی ۱۵ واحد از این دوره آموزشی تحت عنوان درس های پایه ای پژوهش مرتبط با ارائه مبنایی برای تجزیه و تحلیل علمی و تخصصی است که شامل پژوهش های آموزشی^۱، روش های آماری در آموزش^۲، روش های آماری پیشرفته در آموزش و پرورش^۳، پژوهش های کیفی: نظریه، طراحی و عمل^۴، پژوهش های کیفی پیشرفته^۵، مسئولیت اجرای پژوهش^۶ است. همه دانشجویان موظف به گذراندن درس های؛ پژوهش های آموزشی^۷، روش های آماری در آموزش^۸ و پژوهش های کیفی و یا آمار پیشرفته یا پژوهش های کیفی پیشرفته^۹ و همچنین یک دوره انجام پژوهش مسئولانه^{۱۰} یک واحدی هستند. دانشجو در این دوره به فراگیری نیازهای اصلی و حرفه ای مرتبط با این دوره نیاز دارد که تحت عنوان درس های اصلی از جمله: سمینار دکتری در آموزش عالی^{۱۱}، سمینار دکتری پژوهش در آموزش عالی^{۱۲}، ساختار اجتماعی آموزش عالی^{۱۳}، خط مشی و سیاست آموزش عالی^{۱۴}، آموزش عالی و قانون^{۱۵}، تاریخ آموزش عالی^{۱۶} طبقه بندی می شوند. در درس های تخصصی هر دانشجو موظف به گذراندن ۱۸ واحد درسی است. ۵ واحد به رساله^{۱۷} اختصاص دارد.

چارچوب این دوره: یادگیری دانشجو در دوره دکتری در سه مرحله مشخص رخ می دهد: (۱) دوره آموزشی، (۲) آزمون جامع و (۳) روند رساله شامل پیشنهاد پژوهش و رساله

۲- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه تگزاس شمالی: دانشجویان برای اخذ مدرک دکتری آموزش عالی حداکثر ۸ سال زمان دارند. حداقل و حداکثر کل واحدهای درسی دکتری ۷۲-۶۶ واحد است. دانشجو در این دوره نیاز به فراگیری نیازهای حرفه ای مرتبط با این دوره آموزشی دارد که تحت عنوان درس های اصلی از جمله: پیش سمینار آموزش عالی^{۱۸}، تاریخ و فلسفه آموزش عالی^{۱۹}، دانشجویان در آموزش عالی^{۲۰}، مطالعات

1. Educational Research
2. Statistical Methods in Education
3. Advanced Statistical Methods in Education
4. Qualitative Research: Theory, Design and Practice
5. Advanced Qualitative Research
6. Responsible Conduct of Research
7. Educational Research
8. Statistical Methods in Education
9. Advanced Qualitative Research
10. Responsible Conduct of Research
11. Doctoral Seminar in Higher Education
12. Doctoral Seminar in Research in Higher Education
13. Social Context of Higher Education
14. Higher Education Policy and Politics
15. Higher Education and the Law
16. History of Higher Education
17. Dissertation
18. Proseminar in Higher Education
19. History and Philosophy of Higher Education
20. Students in Higher Education

سیاست‌گذاری در آموزش عالی^۱، سازمان و مدیریت آموزش عالی^۲ و جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^۳ است. در این دوره دانشجویان باید حداقل ۱۲ واحد در ترم را از دوره‌های خارج از برنامه آموزش عالی یا یک رشته وابسته در یک سطح تخصصی در آموزش عالی به پایان برسانند. دانشجویان در این دوره آموزشی در معرض گستره‌ای از کسب دانش و بینش از تخصص‌های مختلف در آموزش عالی و یا دانش عمیق در یک سطح خاص از تخصص قرار می‌گیرند که با عنوان درس‌های اختیاری طبقه‌بندی می‌شود و دانشجویان باید ۶ واحد از ترم را به آن اختصاص دهند. دوره کارآموزی مربوط به دانشجویان دوره دکتری شامل کارآموزی اداری، پژوهشی و آموزشی است: دوره کارآموزی اداری برای دانشجویانی که در یک موقعیت اداری تمام‌وقت یا یک موقعیت آموزشی و پژوهشی یا یک انجمن آموزش عالی حذف می‌شود؛ دوره کارآموزی پژوهشی به نظارت دقیق بر پروژه‌های پژوهشی دانشجویان توسط یک عضو هیئت علمی دانشگاه نیاز دارد که در طی یک مقاله پژوهشی قابل انتشار یا قابل ارائه به اتمام می‌رسد؛ و دوره کارآموزی آموزشی شامل حداقل ۴۰ ساعت تدریس تحت نظارت است که با نمونه کارهای مستند به پایان می‌رسد. در این دوره آموزشی، هسته پژوهش آموزش عالی شامل آمار برای پژوهش آموزشی^۴ و روش‌های پژوهش در آموزش^۵ شامل ۶ واحد درسی است. الزامات پژوهش‌های آموزش عالی شامل ۱۵ واحد درسی دربرگیرنده موضوع اصلی برنامه پژوهش‌های آموزش عالی^۶، سمینار در پژوهش‌های آموزش عالی^۷ است که ۶ واحد و همچنین روش پژوهش پیشرفته^۸ که ۹ واحد درسی را در برمی‌گیرد که در مجموع ۱۵ واحد درسی است. در نهایت رساله که ۹ واحد است و هدف آن نمایش توانایی دانشجویان در انجام پژوهش به صورت مستقل است؛ طرح پژوهش باید متناسب با روش‌های پژوهش باشد که در انجام پژوهش در مورد آموزش عالی آموزش داده شده است. علاوه بر این، رساله^۹ بایستی کیفیت انتشار و چاپ داشته باشد و ثبت نام در رساله تا زمانی که دانشجویان در آزمون صلاحیت دکتری قبول نشود، مجاز نیست.

۳- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه پیتسبورگ: دانشجویان موظف هستند برای دریافت مدرک دکتری آموزش عالی ۹۰ واحد درسی را طی ۳ تا ۵ سال تحصیلی بگذرانند. درس‌ها به ۶ گروه تقسیم می‌شوند: درس‌های اصلی ۶ واحد درسی شامل: آموزش روش‌های پژوهش در سیاست‌گذاری و عمل^{۱۰} و نظریه‌های نابرابری آموزشی^{۱۱} است؛ درس‌های تخصصی ۳۰ واحد درسی شامل: سیاست‌گذاری و تاریخ آموزش

1. Policy Studies in Higher Education
2. Organization and Administration of Higher Education
3. Legal Aspects of Higher Education
4. Statistics for Educational Research
5. Research Methods in Education
6. Higher Education Program Research Core
7. Seminar in Higher Education Research
8. Advanced Research Methodology
9. Dissertation Research Requirement
10. Research Methods in Education Policy and Practice
11. Theories of Educational Inequality

عالی^۱، دانشجو، محیط دانشگاهی و جامعه^۲، سمینار تدریس و آموزش در دانشگاه^۳، آموزش عالی تطبیقی^۴، جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^۵، سمینار پیشرفته در آموزش عالی^۶، نظریه‌های اجتماعی و آموزش دریافت و زمینه جهانی^۷، آموزش تطبیقی^۸، مدیریت آموزش عالی^۹، نظریه توسعه دانشجو^{۱۰}، مسائل اخلاقی در آموزش عالی^{۱۱}، مطالعات سیاست‌گذاری در آموزش عالی^{۱۲} و موضوعات خاصی از قبیل مبانی آموزش عالی^{۱۳}، نظریه و چارچوب‌ها در آموزش عالی^{۱۴}، اقتصاد و امور مالی آموزش عالی^{۱۵}، عدالت اجتماعی در محیط آموزش عالی^{۱۶} و تنوع در آموزش عالی^{۱۷} است؛ دوره روش‌های پژوهش ۱۸ واحد درسی شامل: مقدمه‌ای بر روش‌های کمی: آمار توصیفی و استنباطی^{۱۸}، روش‌های کمی^{۱۹} و معرفی روش‌های کیفی^{۲۰} است؛ دوره تقویت و پشتیبانی رشته که حداقل ۹ و حداکثر ۱۸ واحد درسی است؛ دوره نظارت بر پژوهش ۶ واحد درسی شامل: پژوهش تحت نظارت^{۲۱}، سمینار^{۲۲} و سمینار^{۲۳} است؛ رساله ۱۸ واحد که شامل سمینار کاوش رساله^{۲۴} و راهنمای دوره دکتری^{۲۵} است.

۴- دوره دکتری مطالعات سیاست‌گذاری و رهبری آموزش عالی دانشگاه هیوستون^{۲۶}: برنامه درسی مربوط به این دوره شامل تکمیل دوره‌های درسی خاص است که شامل مبانی نظریه روان‌شناسی تربیتی، آمار و روش پژوهش است. دانشجو موظف است که در دوره دکتری ۶۶ واحد را بگذراند. طول مدت دوره برای فراگیران تمام‌وقت ۳ سال و برای فراگیران پاره‌وقت ۴ سال و شامل دوره‌های آموزشی، پروژه پژوهش، آزمون جامع و رساله است. در دو سال اول تحصیلات، دانشجویان در دوره دکتری باید حداقل ۶ واحد را در هر ترم به پایان برسانند. دانشجویان در این دوره باید ۱۰ درس که دربرگیرنده ۳۰ واحد درسی است از جمله مسائل روز آموزش

1. Politics and History of Higher Education
2. Student, Campus, and Society
3. Seminar in College Teaching
4. Comparative Higher Education
5. Legal Aspects of Higher Education
6. Advanced Seminar in Higher Education
7. Social Theories and Education Global Context
8. Comparative Education
9. Higher Education Administration
10. Student Development Theory
11. Ethical Issues in Higher Education
12. Policy Studies in Higher Education
13. Foundations in Higher Education
14. Theory and Frameworks in Higher Education
15. Economics and Finance of Higher Education
16. Social Justice in Higher Education Settings
17. Diversity in Higher Education
18. Introduction to Quan Methods: Descriptive and Inferential Statistics
19. Theories of Educational Inequality
20. Introduction to Qualitative Methods
21. Supervised Research
22. First year Seminar 1
23. First year Seminar 2
24. Dissertation Research Seminar
25. Guidance in the Doctoral Degree
26. University of Houston

و پژوهش^۱، تاریخ و فلسفه آموزش عالی^۲، قوانین آموزش عالی^۳، امور مالی در آموزش عالی^۴، توسعه دانشجو در دوره متوسطه^۵، سمینار آموزش بزرگسالان^۶، مدیریت آموزش عالی در بافت و محیط چند فرهنگی^۷، چارچوب خط مشی و سیاست و راهبری آموزشی^۸، مطالعات مربوط به بعد از دوره متوسطه^۹ و اقتصاد آموزش و پرورش را که در درس‌های اصلی طبقه‌بندی می‌شوند به پایان برساند. در این دوره روش پژوهش شامل ۱۵ واحد است که در ۵ درس روش‌های پژوهش در آموزش^{۱۰}، آمار استنباطی^{۱۱}، پژوهش‌های مردم‌نگاری^{۱۲}، تجزیه و تحلیل آماری برای پژوهش‌های غیر تجربی در محیط‌های آموزشی^{۱۳} و سایر روش‌ها طبقه‌بندی می‌شود. الزامات پژوهش مستقل شامل ۹ واحد است که دوره پژوهش‌های دستیاری^۳ واحد و رساله حداقل ۶ واحد را در برمی‌گیرد. درس‌های انتخابی حداقل ۱۲ واحد است که دانشجویان باید یکی از چهار حوزه تخصصی در این برنامه که شامل عدالت و عدالت اجتماعی، چشم‌اندازهای بین‌المللی، خط مشی و سیاست‌ها و روش‌های پژوهش است را بگذرانند.

۵- دوره دکتری آموزش عالی راتگرز-دانشگاه ایالتی نیوجرسی: دوره دکتری این دانشگاه ۳ تا ۵ سال به طول می‌انجامد و در این دوره، دانشجویان موظف هستند به گذراندن ۷۲ واحد درسی شامل درس‌های اصلی که ۱۸ واحد درسی شامل: مدیریت و ساختار آموزش عالی^{۱۴}، تنوع و چندفرهنگی در آموزش عالی^{۱۵}، قوانین آموزش عالی^{۱۶}، امور مالی آموزش عالی^{۱۷}، رهبری آموزش عالی: نظریه، پژوهش و عمل^{۱۸}، تاریخ آموزش عالی در آمریکا^{۱۹} است و دوره آموزش تکمیلی^{۲۰} است که ۱۵ واحد است که از درس‌های دوره کارشناسی ارشد تکمیلی (جبرانی) با مشورت با مشاور دانشگاه انتخاب می‌شود. سرانجام دوره پژوهش^{۲۱} که ۱۵ واحد است که با مشورت با مشاور دانشگاه انتخاب می‌شود و در نهایت رساله^{۲۲} که ۲۴ واحد است.

1. Current Issues in Education
2. History and Philosophy of Higher Education
3. Higher Education Law
4. Finance in Higher Education
5. Student Development in Postsecondary Institutions
6. Student Development in Postsecondary Institutions
7. Administration of Higher Education in Multicultural Settings
8. Policy, Politics, and Governance of Education
9. Studies in Postsecondary Education
10. Research Methods in Education
11. Inferential Statistics
12. Ethnographic Research
13. Statistical Analyses for Non-Experimental Research in Educational Settings
14. Higher Education Structures and Governance
15. Diversity and Multiculturalism in Higher Education
16. Higher Education Law
17. Higher Education Finance
18. Higher Education Leadership: Theory, Research and Practice
19. History of Higher Education in the US
20. Additional Graduate Coursework
21. Research Core
22. Independent Dissertation Research

۶- دوره دکتری مدیریت آموزش عالی^۱ دانشگاه جورجیا غربی: در این دوره دانشجویان باید ۶۰ واحد درسی که در هر سال تحصیلی شامل ۱۵ واحد درسی است بگذرانند. در نیمسال اول دانشجویان بایستی ۹ واحد درسی شامل تاریخ آموزش عالی^۲، سمینار پیشرفته در رهبری^۳، نظریه‌های سازمانی^۴ و در نیمسال دوم نیز ۹ واحد درسی شامل مسائل مهم و روندهای انتقادی در آموزش عالی^۵، تحلیل پیشینه و ادبیات آموزش عالی^۶، مطالعات سیاست و مسائل حقوقی پیشرفته^۷ را به پایان برسانند و در تابستان اول ۶ واحد درسی شامل ارزش و اخلاق در رهبری آموزش عالی^۸ و موضوعات گوناگون در آموزش عالی^۹ را بگذرانند. در نیمسال سوم در ۹ واحد درسی بایستی درس‌های ساختار مدیریت در آموزش عالی^{۱۰}، پژوهش‌های کمی در محیط آموزش عالی^{۱۱} و مدیریت مالی در مدیریت پروژه‌های سرمایه‌ای^{۱۲} را به پایان برسانند و در نیمسال چهارم نیز ۹ واحد درسی شامل مدیریت ثبت نام^{۱۳}، ارزیابی سازمانی و اثربخشی برنامه^{۱۴} و پژوهش‌های کیفی در محیط آموزش عالی^{۱۵} را بگذرانند و در تابستان دوم ۶ واحد درسی شامل روش‌های پژوهش کاربردی/عملی^{۱۶} و تحقیقات دکتری جهت‌دار^{۱۷} بگذرانند و در نهایت رساله است که دانشجویان باید حداقل ۱۲ واحد رساله را پشت سر بگذارند، اما در صورت لزوم ممکن است از این مقدار بیشتر شود. ثبت نام از پاییز سال سوم تحصیل آغاز می‌شود و تا زمان پایان رساله ادامه دارد.

۷- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه ایالتی اوهایو: در این دوره دانشجویان موظف است ۶۶ واحد درسی را طی کند که شامل ۶ واحد درس‌های عمومی از جمله مطالعات آموزشی سمینار پیشرفته^{۱۸} و سیاست آموزشی و نابرابری در زمینه اجتماعی و فرهنگی: تلفیق سنت‌های پژوهش^{۱۹} است. درس‌های مرتبط با پژوهش شامل ۳ دوره کمی^{۲۰} که شامل درس‌های؛ طرح‌های نمونه‌گیری و پژوهش‌های پیمایشی^{۲۱} و طراحی آزمایشی

1. Higher Education Administration
2. History of Higher Education
3. Advanced Seminar in Leadership
4. Organizational Theory
5. Critical Issues and Trends in Higher Education
6. Analysis of Higher Education Literature
7. Analysis of Higher Education Literature
8. Values and Ethics in Higher Education Leadership
9. Diversity Issues in Higher Education
10. Governance in Higher Education
11. Quantitative Research in a Higher Education Environment
12. Capital Projects and Finance Management
13. Enrollment Management
14. Institutional Assessment and Program Effectiveness
15. Qualitative Research in a Higher Education Environment
16. Applied Research Practices
17. Directed Doctoral Research
18. Proseminar in Educational Studies
19. Educational Policy and Inequality in Social and Cultural Context: Integrating Research Traditions
20. Quantitative Course
21. Sampling Designs and Survey Research

تک‌متغیره^۱ و طرح‌های آزمایشی چندمتغیره^۲ و تجزیه و تحلیل رگرسیون^۳ و تحلیل داده‌های چندسطحی کاربردی^۴ است و دوره پژوهش کیفی^۵ که دربرگیرنده درس سمینار (طراحی پژوهش‌های کیفی در زمینه و بافت)^۶ است و دوره توالی کیفی^۷ که شامل درس‌های پژوهش‌های کیفی در آموزش: پارادایم‌ها، نظریه‌ها و نمونه‌ها^۸ و پژوهش‌های کیفی در آموزش: روش‌ها و تجزیه و تحلیل^۹ است که دانشجویان باستانی^۴ درس از این درس‌ها را که شامل ۱۲ واحد است به پایان برساند. دوره تخصصی شامل ۳۳ واحد درسی است که به دوره‌های مورد نیاز که ۱۲ واحد است و شامل درس‌های مؤسسات آموزش عالی و موضوعات آموزشی اصلی^{۱۰} و جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^{۱۱} و تأثیر دانشگاه بر دانشجویان^{۱۲} و سمینار پیشرفته در نظریه‌های توسعه و بالندگی^{۱۳} است. الزامات چندفرهنگی که ۳ واحد است که شامل درس‌های تنوع در آموزش عالی^{۱۴} و مدیریت و اجرای برنامه‌های خدمات-یادگیری^{۱۵} و بین‌المللی شدن دانشکده و دانشگاه^{۱۶} است و دوره‌های حمایتی ۱۲ واحد و پیش‌نیاز کارآموزی ۶ واحد که دربرگیرنده درس کارآموزی حرفه‌ای^{۱۷} و کارآموزی پژوهشی ۹ واحد و درنهایت رساله که ۶ واحد است دسته‌بندی می‌شوند.

۸- دوره دکتری فلسفه در آموزش عالی^{۱۸} دانشگاه هوستون: دکتری فلسفه در آموزش عالی، دانشگاه هوستون شامل ۵۴ واحدهای درسی ذیل است: دوره اصلی ۱۲ واحد درسی شامل آموزش عالی در جامعه آمریکا^{۱۹}، سازمان‌دهی و مدیریت آموزش عالی^{۲۰}، سمینار پیشرفته دکتری در مدیریت^{۲۱} و سمینار پژوهش دکتری در مدیریت آموزش عالی^{۲۲} است در درس‌های مرتبط با دوره‌های پایه دانشجویان باستانی^۲ درس از درس‌های زیر که ۶ واحد درسی است به انتخاب خود بگذراند که شامل قانون آموزش و سیاست عمومی^{۲۳} و

1. Univariate Experimental Design
2. Multivariate Experimental Designs
3. Regression Analysis
4. Applied Multilevel Data Analysis
5. Qualitative Course
6. Seminars: (Designing Qualitative Research in HESA Contexts)
7. Qualitative Sequence
8. Qualitative Research in Education: Paradigms, Theories, and Exemplars
9. Qualitative Research in Education: Methods and Analysis
10. Higher Education Institutions and Core Academic Issues
11. Legal Aspects of Higher Education Administration
12. Impact of College on Students
13. Advanced Seminar in Theories of College Student Development
14. Diversity in Higher Education
15. Administration of Service-Learning Programs in Higher Education and Student Affairs
16. Internationalizing Colleges and Universities
17. Professional Internship
18. Doctor of Philosophy (Ph.D.) in Higher Education
19. Higher Education in American Society
20. Organization and Administration of Higher Education
21. Doctoral Proseminar in K-16 Administration
22. Doctoral Research Seminar in K-16 Administration
23. Education Law and Public Policy

فلسفه تعلیم و تربیت^۱، رشد و توسعه دانشجویان دانشگاه^۲ و سیستم‌های جهانی و تطبیقی در آموزش عالی^۳ و تاریخ آموزش^۴ است. دوره پژوهش در این دوره ۹ واحد درسی است که شامل تفسیر و ارزیابی پژوهش^۵، آمار در سطح متوسط^۶ و طراحی پژوهش‌های کیفی^۷ است. دوره تکمیلی روش‌های پیشرفته شامل رساله و آزمون جامع است که رساله ۶ واحد است و درس‌های انتخابی که دربرگیرنده ۱۸ واحد درسی است.

۹- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه ایالتی (کارولینای شمالی): دوره دکتری آموزش در این رشته معادل ۴-۶ سال و شامل ۶۰ واحد است. دوره راهنمایی دانش پژوه ۶ واحد است که شامل تنوع و برابری در آموزش^۸ و تغییر سیستماتیک در آموزش و جامعه^۹ است. روش‌های پژوهش ۱۵ واحد است که درس‌های روش‌های کمی در آموزش^{۱۰} و مقدمه‌ای بر پژوهش‌های کیفی در آموزش^{۱۱} و دو دوره تکمیلی روش پژوهش پیشرفته^{۱۲} است. یکی از دو دوره دیگر شامل روش‌های کمی کاربردی در آموزش^{۱۳} و پژوهش‌های کیفی پیشرفته و تجزیه و تحلیل داده‌ها در آموزش^{۱۴} است. دوره اصلی راهنمایی دانش پژوهی ۳ واحد مبانی پژوهش و دانش پژوهی آموزش عالی^{۱۵} را در برمی‌گیرد و سطح برنامه‌های دوره‌های آموزشی ۲۷ واحد است که شامل درس‌های امور مالی در آموزش عالی^{۱۶}، نظریه‌ها و مفاهیم سازمانی در آموزش عالی^{۱۷}، دو دوره پژوهش پیشرفته با مشورت مشاور و موارد انتخابی (۱۵ واحد) با مشورت با مشاور (۵ درس) است و در نهایت رساله دوره دکتری که شامل ۹ واحد است.

۱۰- دوره دکتری در آموزش - آموزش عالی^{۱۸} دانشگاه الد دامینیون: این دوره شامل ۶۰ واحد درسی است که ۴ سال به طول می‌انجامد. دوره تحصیل دارای چهار سطح است: درس‌های اصلی ۱۵ واحد است که شامل درس‌های مسائل معاصر در آموزش عالی^{۱۹}، سیاست و سیاست‌گذاری در آموزش عالی^{۲۰}، تاریخ آموزش عالی در آمریکا^{۲۱}، ساختار مدیریتی-سازمان‌دهی و دانش پژوهی آموزش عالی^{۲۲} و قانون آموزش عالی^{۲۳} است.

1. Philosophy of Education
2. College Student Development
3. Global & Comparative Systems in Higher Education
4. History of Education
5. Interpretation and Evaluation of Research
6. Intermediate Statistics
7. Design of Qualitative Research
8. Diversity and Equity in Education
9. Systematic Change in Education and Society
10. Applied Quantitative Methods in Education
11. Introduction to Qualitative Research in Education
12. Two additional advanced research methods courses
13. Applied Quantitative Methods in Education
14. Advanced Qualitative Research and Data Analysis in Education
15. Foundations of Higher Education Research and Scholarship
16. Finance in Higher Education
17. Organizational Theories and Concepts in Higher Education
18. Ph.D. in Education – Higher Education
19. Contemporary Issues in Higher Education
20. Higher Education Politics and Policy
21. History of Higher Education in the United States
22. Foundations of Higher Education Research and Scholarship
23. Higher Education Law

دوره پژوهشی ۱۵ واحد است که درس‌های سمینار پیشرفته در مطالعات دکتری^۱، طراحی و تجزیه و تحلیل پژوهش^۲، مدل‌های خطی کاربردی در پژوهش‌های آموزشی یا تحلیل واریانس اعمال شده در پژوهش‌های آموزشی^۳، طراحی پژوهش‌های کیفی در آموزش^۴ و دانشجو با همکاری مشاور بایستی حداقل یک دوره روش پیشرفته را انتخاب کند و بگذراند^۵ را در برمی‌گیرد. دوره همگن ۱۵ واحد است که شامل زمینه‌های تخصصی آموزش بین‌المللی^۶، تغییر و راهبردهای سازمانی^۷، دانشگاه‌های اجتماعی و فنی^۸، روان‌شناسی آموزشی^۹ و سیاست، برنامه‌ریزی و ارزیابی آموزشی^{۱۰} است. دوره رساله‌دربرگیرنده ۳ واحد سمینار رساله^{۱۱} و رساله^{۱۲} ۱۲ واحد است که در مجموع ۱۵ واحد را در برمی‌گیرد.

۱۱- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه لویولا در شیکاگو: زمان اتمام دوره دکتری برای هر دانشجو متفاوت است. یک دانشجوی تمام‌وقت می‌تواند درس‌های خود را طی دو تا سه سال به پایان برساند و سال‌های باقیمانده را صرف اجرای یک پژوهش اصلی و نوشتن رساله کند. در این دوره دانشجویان بایستی دروس را در طبقه‌های درس‌های اصلی که ۱۵ واحد درسی است شامل آموزش عالی آمریکایی^{۱۳}، برنامه درسی در آموزش عالی^{۱۴}، ارزیابی در آموزش عالی^{۱۵}، مدیریت و حکمرانی در آموزش عالی^{۱۶}، نظریه‌های انتقادی اجتماعی^{۱۷}، سمینار پژوهشی در آموزش عالی^{۱۸} و درس‌های دوره انتخابی ۹ واحد که شامل سیاست‌گذاری آموزش عالی^{۱۹}، تدوین نظریه توسعه دانشجویان^{۲۰}، زنان در آموزش عالی^{۲۱}، نظریه انتقادی در آموزش^{۲۲}، چندفرهنگی برای عدالت اجتماعی^{۲۳}، دانشجوی دانشگاه آمریکایی^{۲۴}، مدیریت ثبت نام در آموزش عالی^{۲۵}، جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^{۲۶}، بودجه و امور مالی در آموزش عالی^{۲۷} است. درس‌های پژوهشی شامل ۱۲ واحد است که در

1. Proseminar in Doctoral Studies (3 x 1-credit)
2. Research Design and Analysis
3. Applied Linear Models in Educational Research or FOUN 823 Analysis of Variance Applied to Educational Research
4. Qualitative Research Design in Education
5. Students work with advisor to select at least one (1) advanced methods course
6. international education
7. organizational strategy and change
8. community & technical colleges
9. educational psychology
10. educational policy, planning and assessment
11. Dissertation Seminar
12. Dissertation
13. American Higher Education
14. Curriculum in Higher Education
15. Evaluation in Higher Education
16. Organization and Governance in Higher Education
17. Critical Social Theories
18. Research Seminar I in Higher Education
19. Higher Education Policy
20. Advanced Student Development Theory
21. Women in Higher Education
22. Critical Race Theory in Education
23. Multiculturalism for Social Justice
24. American College Student
25. Enrollment Management in Higher Education
26. Legal Aspects of Higher Education
27. Budgeting and Finance in Higher Education

دروس پژوهش‌های آموزشی ۱: ایجاد بدنه‌ای با استفاده از روش‌های کیفی و پژوهش‌های آموزشی ۲: ایجاد بدنه‌ای با استفاده از روش‌های کمی^۲ قرار می‌گیرند و درس‌های جزئی که شامل گذراندن چهار دوره تحصیلات تکمیلی در یک رشته تحصیلی خارج از دانشگاه آموزش (به‌عنوان مثال: تاریخ، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، مدیریت) و اتمام چهار دوره در مقطع تحصیلات تکمیلی در یک حوزه در دانشگاه آموزش (به‌عنوان مثال، مشاوره، مبانی آموزش) که ۱۲ واحد درسی را به خود اختصاص داده است و پس از اتمام درس‌های تعیین‌شده دانشجوی می‌تواند رساله دکتری خود را شروع کند و در نهایت به مرحله دفاع از رساله برسد.

۱۲- دوره دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه ایالتی مورگان: داوطلبان پاره‌وقت برای دریافت درجه دکتری بایستی ۱۸ واحد را در طی سه ترم متوالی (بدون احتساب تابستان) بگذرانند. داوطلبان دکتری تمام‌وقت باید دو ترم متوالی ۱۸ واحد بگذرانند. پس از اتمام الزامات دوره و نمونه کارهای جامع، داوطلب باید راهنمایی رساله (۳ واحد) را در هر ترم تا دفاع از رساله پشت سر بگذارد. تمام شرایط لازم برای اخذ مدرک دکتری باید در مدت هفت سال متوالی تکمیل شود. در این دوره آموزشی سرفصل درس‌ها به درس‌های اصلی که دربرگیرنده ۲۷ واحد درسی است شامل: مقدمه‌ای بر مطالعات دوره دکتری^۳، انواع پژوهش^۴، مبانی تاریخی آموزش عالی^۵، چندفرهنگی و تنوع در آموزش عالی^۶، امور مالی آموزش عالی^۷، نظریه سازمانی در آموزش عالی^۸، جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^۹، مدیریت و حکمرانی در آموزش عالی^{۱۰}، سیاست و خط مشی آموزش عالی^{۱۱} و درس‌های پژوهشی که شامل ۱۵ واحد درسی است. درس‌ها به دو دوره روش‌های مقدماتی^{۱۲} که شامل تجزیه و تحلیل کمی^{۱۳} و مقدمه‌ای بر روش‌های پژوهش کیفی^{۱۴} است و دروس روش‌های پیشرفته^{۱۵} که شامل روش پژوهش کمی^{۱۶}، تجزیه و تحلیل کمی^{۱۷}، روش‌های پژوهش کیفی پیشرفته^{۱۸} طبقه‌بندی می‌شوند. درس‌های تخصصی (۱۲-۱۸ واحد) شامل مجموعه‌ای از دوره‌ها است که شامل یک مطالعه عمیق در رشته تحصیلی دانشجوی می‌شود. واحدهای تخصصی بایستی با مشورت مشاور انتخاب شوند. دوره‌ها را می‌توان خارج از دانشگاه و همچنین سایر مؤسسات گذراند. لیست واحدهای مورد نظر توسط دانشگاه ارائه می‌شود از جمله:

1. Educational Research I: Building a Body of Evidence Using Qualitative Methods
2. Educational Research II: Building a Body of Evidence Using Quantitative Methods
3. Introduction to Doctoral Studies
4. Modes of Inquiry
5. Historical Foundations of Higher Education
6. Multiculturalism and Diversity in Higher Education
7. Higher Education Finance
8. Organizational Theory in Higher Education
9. Legal Aspects of Higher Education
10. Governance and Administration in Higher Education
11. Politics & Policy of Higher Education
12. Introductory Methods
13. Quantitative Data Analysis I
14. Introduction to Qualitative Research Methods
15. Advanced Methods
16. Quantitative Research Methodology
17. Quantitative Data Analysis II
18. Advanced Qualitative Research Methods

نظریه رشد دانشجویان^۱، مسائل معاصر در مدیریت امور دانشجویی و کاوش و درک فرهنگ سازمانی (مباحث پیشرفته در نظریه سازمانی)^۲؛ جنسیت در آموزش عالی^۳، سخنرانی آزاد در دانشگاه^۴، نظریه انتقادی در پژوهش آموزشی^۵؛ رهبری/هدایت نقادانه در آموزش عالی^۶ است. پس از اتمام درس‌ها دانشجویان ۶ واحد دوره کارآموزی^۷ را طی می‌کند و پس از آن با اتمام ۳ واحد رساله^۸ دوره آموزشی خود را به پایان می‌رساند.

۱۳- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه ایندیانا: طول دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه ایندیانا، بین ۴ تا ۶ سال متغیر است و شامل واحدهای درسی ذیل است: درس‌های اصلی با ۱۵ واحد شامل درس‌های سمینار حرفه‌ای در آموزش عالی^۹، آموزش عالی در آمریکا^{۱۰}، مدیریت سازمان آموزش عالی^{۱۱}، مباحث سمینار: عناوین متغیر^{۱۲} است. درس‌های بعد با ۱۵ واحد شامل درس‌های آموزش عالی و سیاست‌های عمومی^{۱۳}، دانشگاه‌های آمریکایی^{۱۴}، اصول/مبانی دانشگاه پژوهی^{۱۵}، موانع/مشکلات مرتبط با امور مالی آموزش عالی^{۱۶}، آمادگی برای پژوهش‌های سازمانی^{۱۷}، انسان‌دوستی و آموزش عالی^{۱۸}، مشکلات تحصیلی در آموزش عالی^{۱۹}، جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^{۲۰}، مباحث سمینار: عناوین متغیر^{۲۱}، مقدمه‌ای بر امور دانشجویی در آموزش عالی^{۲۲}، دانشجویان مختلف در پردیس دانشگاه^{۲۳}، نظریه و پژوهش در رابطه با رشد و پیشرفت دانشجویان^{۲۴}، نظریه محیط و ارزیابی آن در آموزش عالی^{۲۵}، تدریس تحت نظارت در دانشگاه^{۲۶}، مطالعه مستقل^{۲۷} و کارآموزی در مدیریت^{۲۸} است. دوره تجربه پژوهش اولیه و پیوند پژوهش با موارد عمده ۶ واحد است که دربرگیرنده درس‌های سمینار

1. Advanced Student Development Theory
2. Contemporary Issues in Student Affairs Administration and Exploring and Understanding Organizational Culture (Advanced Topics in Organizational Theory)
3. Gender & Sexuality in Higher Education
4. Faculty Free Speech and the First Amendment
5. Critical Race Theory in Educational Research
6. Critical Leadership in Higher Education
7. Internship in Higher Education
8. Dissertation Preparation/Capstone Methods Course
9. Pro Seminar in Higher Education
10. Higher Education in the United States
11. Higher Education Organization and Administration
12. Topical Seminar: variable titles
13. Higher Education and Public Policy
14. American Community Colleges
15. Foundations of Institutional Research
16. Problems in Financing Higher Education
17. Capstone in Institutional Research
18. Philanthropy and Higher Education
19. Academic Problems in Higher Education
20. Legal Aspects of Higher Education
21. Topical Seminar: variable titles
22. Introduction to Student Affairs Work in Higher Education
23. Diverse Students on the College Campus
24. Student Development Theory and Research
25. Environmental Theory and Assessment in Higher Education
26. Supervised College Teaching
27. Independent Study
28. Internship in Administration

پژوهش در آموزش عالی^۱ و دوره پژوهش اولیه^۲ است. درس‌های الزامات اصلی پژوهش شامل ۱۲ واحد است که در درس‌های اصلی پژوهش^۳ که شامل راهکارهای پژوهش آموزشی یا رویکردهای روش‌شناسی پژوهش آموزشی است و سایر درس‌های پژوهش^۴ است که شامل درس‌های پدیدارشناسی، انسان‌شناسی^۵، تصمیم‌گیری در رابطه با مدل‌های کمی^۶، تحلیل آماری چندمتغیره^۷، تجزیه و تحلیل کمی^۸، آمار کاربردی^۹، مقیاس‌سنجی چندبعدی^{۱۰}، سمینار سنجش رفتار کاربردی^{۱۱}، مبانی پژوهش آموزشی^{۱۲}، پژوهش تاریخی در آموزش^{۱۳}، روش‌شناسی تاریخی^{۱۴}، تاریخچه روش‌های کمی^{۱۵}، تحلیل گفتمان با کمک رایانه^{۱۶}، نظریه مربوط به آزمایش‌ها و اندازه‌گیری‌ها^{۱۷}، آمار پیشرفته در روان‌شناسی^{۱۸}، آمار پیشرفته در روان‌شناسی^{۱۹}، تحلیل چندمتغیره^{۲۰}، تحلیل گفتمان^{۲۱}، مباحث موجود در روش‌های کیفی^{۲۲}، روش‌های کیفی در جامعه‌شناسی^{۲۳}، تجزیه و تحلیل و مدل‌سازی برای امور عمومی^{۲۴}، روش‌های آماری^۱: مقدمه‌ای بر آمار^{۲۵}، روش‌های آماری^۲: مدل‌های خطی تعمیم‌یافته و داده‌های طبقه‌ای^{۲۶} و تجزیه و تحلیل داده‌های چندمتغیره^{۲۷} است. درس‌های الزامات فرعی شامل ۱۲ واحد است که دانشجوی بایستی با راهنمایی اعضای هیئت علمی و استادان فرم مرتبط با این دوره را پر کند. درس‌های اختیاری شامل ۱۵ واحد که می‌تواند درس‌هایی از یک رشته تحصیلی برای آگاهی بیشتر یا تکمیل درس‌های الزامات فرعی اول (۱۲ واحد) یا کسب سایر دانش‌های مربوط به رشته تحصیلی باشد و دوره الزامات رساله^{۲۸} که ۱۵ واحد و شامل تهیه پروپوزال رساله^{۲۹} و رساله دکتری آموزش عالی^{۳۰} است.

1. Seminar in Research in Higher Education
2. In the early inquiry course, a student carries out an actual research project, including the collection and analysis of data to answer a research question, and the writing of a research manuscript.
3. Core Inquiry Course
4. Other Inquiry Courses
5. Phenomenology and Anthropology
6. Quantitative Decision Models
7. Multivariate Statistical Analysis
8. Quantitative Analysis
9. Applied Statistics
10. Multidimensional Scaling
11. Seminar in Applied Behavior Measurement
12. Foundations of Educational Inquiry
13. Historical Inquiry in Education
14. Historical Methodology
15. Quantitative Methods in History
16. Computer Mediated Discourse Analysis
17. Theory of Tests and Measurements
18. Advanced Statistics in Psychology I
19. Advanced Statistics in Psychology II
20. Multivariate Analysis
21. Discourse Analysis
22. Topics in Qualitative Methods
23. Qualitative Methods in Sociology
24. Analysis and Modeling for Public Affairs
25. Statistical Methods 1: Introduction to Statistics
26. Statistical Methods 2: Generalized linear models and Categorical data
27. Multivariate data analysis
28. Dissertation Requirements
29. Dissertation Proposal Preparation
30. Doctoral Thesis in Higher Education

۱۴- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه آریزونا: طبق نظر دانشگاه، توصیه می‌شود که تمام کارهای مربوط به این مدرک دکتری طی ۱۰ سال به اتمام برسد. واحد مرتبط با رساله باید طی ۵ سال تکمیل شود و سرفصل درسی آن شامل موارد ذیل است: درس‌های اصلی ۲۷ واحد شامل درس‌های آموزش عالی در ایالات متحده^۱، مدیریت سازمان آموزش عالی^۲، معرفی آموزش عالی بین‌المللی^۳، پژوهش کمی^۴، پژوهش کیفی در آموزش عالی^۵، طراحی پژوهش^۶، راه‌های دستیابی به موفقیت در دانشگاه^۷، نظریه‌های مرتبط با نابرابری و طبقات و اقشار مختلف جامعه^۸ و معرفی آموزش عالی تطبیقی^۹ است. در دوره انتخابی^{۱۰} دانشجو موظف است که حداقل ۹ واحد از درس‌های اختیاری را طی کند. در دوره رشته‌های فرعی^{۱۱} دانشجو بایستی با مشورت راهنما رشته فرعی را انتخاب کند. اغلب اوقات، رشته‌های فرعی از دانشگاه‌های دیگر گرفته می‌شود که ۱۲ واحد را می‌گذرانند و در صورتی که دانشجویان در رشته آموزش عالی مشغول باشند ۹ واحد را می‌گذرانند و دوره رساله^{۱۲} که ۱۸ واحد است.

۱۵- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه پردو: برای تکمیل دکتری آموزش عالی دانشگاه پردو، ۶۰ واحد -علاوه بر ۳۰ واحد کارشناسی ارشد- مورد نیاز است. مدرک کارشناسی ارشد لازم نیست در زمینه آموزش عالی باشد. طول این دوره ۴ سال است. در این دوره درس‌های اصلی شامل ۳۶ واحد درسی است که درس‌های مدیریت سازمان آموزش عالی^{۱۳}، روش پژوهش کیفی^{۱۴}، اقتصاد و امور مالی آموزش عالی^{۱۵}، توسعه استعداد و سرمایه انسانی^{۱۶}، روش‌های تجزیه و تحلیل کمی در آموزش^{۱۷}، روش‌های تجزیه و تحلیل کمی در آموزش^{۱۸}، خط مشی و سیاست‌گذاری آموزش عالی^{۱۹}، قانون آموزش عالی^{۲۰}، تاریخ دانشگاه و مراکز آموزش عالی در آمریکا^{۲۱}، آموزش بین‌المللی و بین فرهنگی^{۲۲}، تعامل فرهنگی در جوامع و محل کار^{۲۳} و فرصت مطالعاتی خارج

1. Higher Education in the United States
2. Organization and Administration in Higher Education
3. Intro to International Higher Education
4. Quantitative Research
5. Qualitative Research in Higher Education
6. Research Design
7. College Access and Success
8. Theories of Inequality, Oppression, and Social Stratification
9. Introduction to Comparative Higher Education
10. Electives
11. Minor
12. Dissertation
13. Organization & Administration of Higher Education
14. Qualitative Research Methods
15. Economics and Finance of Higher Education
16. Human Capital & Talent Development
17. Quantitative Data Analysis Methods in Education I
18. Quantitative Data Analysis Methods in Education II
19. Politics & Policy in Higher Education
20. Higher Education Law
21. History of the American College & University
22. International & Intercultural Education
23. Cultural Engagement in Communities and Workplaces

از کشور برای رهبران آموزشی^۱ در این طبقه قرار گرفته‌اند. در درس‌های انتخابی^۲ که ۶ واحد است دانشجویان و مشاوران تلاش می‌کنند تا طرحی از تحصیل را متناسب با علایق فردی و هدف‌های شغلی دانشجویان تهیه کنند. درس‌های کارآموزی آموزش عالی^۳ واحد است که این دوره کارآموزی تجربیات «دنیای واقعی» را در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد که آنچه را در کلاس آموخته‌اند عملی می‌کند و دوره آخر رساله^۴ که ۱۵ واحد است.

۱۶- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه اوهایو: دکتری آموزش عالی دانشگاه اوهایو شامل دوره الزامات اصلی است که ۲۴ واحد درسی را به خود اختصاص می‌دهد و شامل درس‌های تاریخ و فلسفه آموزش عالی آمریکا^۵، مسائل حقوقی آموزش عالی^۶، تفاوت و تنوع در آموزش عالی آمریکا^۷، بودجه و بودجه‌بندی در آموزش عالی^۸، مدیریت سازمان در آموزش عالی^۹، رهبری و مدیریت تغییر در آموزش عالی^{۱۰}، دیدگاه‌های سیاست‌گذاری در آموزش عالی^{۱۱} و نظریه‌ها و پژوهش در رابطه با پیشرفت دانشجویان در دانشگاه‌های پیشرفته^{۱۲} است. درس‌های اختیاری^{۱۳} ۶ واحد است که شامل درس‌های دانشگاه جوامع آمریکایی^{۱۴}، سنجش و ارزشیابی در آموزش عالی^{۱۵}، پژوهش و برنامه‌ریزی سازمانی در آموزش عالی^{۱۶}، نظریه طبقات انتقادی در آموزش عالی^{۱۷} و شیوه‌های تدوین و تدریس مؤثر برنامه درسی در آموزش عالی^{۱۸} است. درس‌های کارآموزی^{۱۹} ۳ واحد است که درس مدیریت و رهبری برنامه‌های عملی آموزش عالی^{۲۰} را در برمی‌گیرد و دوره ابزار علمی^{۲۱} ۱۶ واحد است که شامل درس‌های آمار آموزشی^{۲۲}، معرفی روش‌های پژوهش کیفی در آموزش^{۲۳}، طراح پژوهش در آموزش^{۲۴}، آموزش مشاوره حرفه‌ای^{۲۵} است و در نهایت رساله^{۲۶} که ۱۲ واحد است.

۱۷- دوره دکتری رهبری آموزش عالی^{۲۷} دانشگاه ایالتی کلرادو: دوره دکتری رهبری آموزش عالی

1. Study Abroad for Educational Leaders
2. Elective Courses
3. Higher Education Internship
4. Thesis
5. History and Philosophy of American Higher Education
6. Legal Issues in Higher Education
7. Diversity in American Higher Education
8. Finance and Budgeting in Higher Education
9. Organization and Governance of Higher Education
10. Leadership and Change Management in Higher Education
11. Policy Perspectives in Higher Education
12. Advanced College Student Development Theories and Research
13. Electives
14. The American Community College
15. Assessment and Evaluation in Higher Education
16. Institutional Research and Planning in Higher Education
17. Critical Race Theory in Higher Education
18. Effective Curriculum Development and Teaching Practices in Higher Education
19. Field Experience
20. Practicum in Higher Education Administration and Leadership
21. Scholarly Tools
22. Educational Statistics
23. Introduction to Qualitative Research Methods in Education
24. Research Design in Education
25. Counselor Education Professional Publications
26. Dissertation
27. Higher Education Leadership

دانشگاه کلرادو ۴ سال است که دانشجوی بایستی در سال اول درس‌های مدیریت آموزش عالی^۱، مبانی پژوهش‌های آموزشی^۲، توسعه رهبری^۳، امور مالی آموزش عالی^۴ و توسعه دانشجوی در یک زمینه دانشگاهی^۵ که هر درس ۳ واحد است را بگذرانند. در سال دوم ۱۸ واحد درسی ارائه می‌شود شامل درس‌های قانون آموزش عالی^۶، پژوهش کیفی^۷، تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی^۸، تحلیل پیشینه ادبیات آموزش و پژوهش^۹، حرفه‌ای‌گرایی در آموزش و رهبری^{۱۰} و اصول تجزیه و تحلیل کمی^{۱۱} که هر درس ۳ واحد است. در سال سوم درس‌های نظریه و عملکرد تغییر^{۱۲}، نظریه انتقادی و عمل به عدالت آموزشی^{۱۳}، روش پژوهش کمی^{۱۴} و تجزیه و تحلیل سیاست و خط مشی‌های آموزش^{۱۵} ارائه می‌شود که هر درس ۳ واحد و درس سمینار - روش پژوهش^{۱۶} که بین ۱ تا ۱۸ واحد درسی متغیر است. درس‌های سال چهارم شبیه‌سازی نقش ریاست دانشگاهی^{۱۷} و رساله^{۱۸} که هر کدام ۳ واحد و درس سمینار - طرح پیشنهادی رشد/پیشرفت^{۱۹} که بین ۱ تا ۳ واحد متغیر است.

۱۸- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه بافالو (نیویورک): دانشجویان در این دوره موظف به گذراندن ۷۲ واحد هستند. طول این دوره ۴ تا ۵ سال است. دوره اصلی ۱۸ واحد شامل درس‌های آموزش عالی در ایالات متحده^{۲۰}، مبانی تاریخ آموزش عالی^{۲۱}، سازمان و مدیریت/حکمرانی^{۲۲}، امور مالی آموزش عالی^{۲۳}، دانشجوی دانشگاه آمریکایی^{۲۴} و تنوع فرهنگی در آموزش عالی^{۲۵} است. دوره روش پژوهش^{۲۶} ۱۲ تا ۱۶ واحد است که در این دوره دانشجویان بایستی حداقل دو دوره در روش‌های پژوهش کمی پیشرفته و یک دوره روش پژوهش کیفی و یک دوره روش پژوهش پیشرفته تکمیلی مرتبط با رساله را به پایان برسانند. دوره فرعی^{۲۷} شامل ۹ تا ۱۲ واحد است که می‌تواند خارج از بخش رهبری آموزشی و سیاست یا دانشگاه تحصیلات تکمیلی

1. Higher Education Administration
2. Foundations of Educational Research
3. Leadership Development
4. Higher Education Finance
5. Student Development in a Collegiate Context
6. Higher Education Law
7. Qualitative Research
8. Qualitative Data Analysis
9. Analyzing Education Literature
10. Professionalism in Education and Leadership
11. Principles: Quantitative Data Analysis
12. Theory and Practice of Change
13. Critical Theory, Educational Equity and Praxis
14. Quantitative Research Methods
15. Education Policy Analysis
16. Seminar - Research Methodology
17. Simulated Presidential Cabinet
18. Seminar - Proposal Development
19. Dissertation
20. Higher Education in the U.S.
21. Historical Bases of Higher Education
22. Organization and Governance
23. Financing of Higher Education
24. The American College Student
25. Cultural Diversity in Higher Education
26. Research Methods Courses
27. Minor Area

آموزش باشد. دوره انتخابی^۱ ۱۵ تا ۲۱ واحد است که شامل درس‌های ماهیت پژوهش^۲، دانشگاه کوچک/جامعه^۳، دسترسی و انتخاب دانشگاه در آمریکا^۴، آموزش عالی تطبیقی^۵، مطالعات آموزش عالی^۶، نظریه توسعه و پیشرفت دانشجویی^۷، حقوق و آموزش عالی^۸، مسائل بحرانی آموزش عالی^۹، مطالعات تطبیقی و جهانی در زمینه آموزش^{۱۰}، تحول آموزش^{۱۱}، جامعه‌شناسی آموزش عالی^{۱۲} و صلاحیت‌های دانشجویان در تنوع فرهنگی در آموزش عالی^{۱۳} است و بعد از گذر از آزمون جامع سرانجام دوره مرتبط با رساله^{۱۴} که ۹ واحد است.

۱۹- دوره دکتری آموزش عالی دانشگاه تولیدو (اوهایو): دوره دکتری آموزش عالی در دانشگاه تولیدو شامل ۶۱ واحد است؛ دوره‌های روش پژوهش^{۱۵} با ۱۲ واحد شامل درس‌های روش کمی^{۱۶}، پژوهش کیفی: معرفی و روش‌های اساسی^{۱۷}، سمینار پیشرفته^{۱۸} و طرح پژوهش^{۱۹} است. دوره اصلی^{۲۰} با ۳۳ واحد شامل درس‌های تاریخچه آموزش عالی^{۲۱}، تجزیه و تحلیل سیاست و خط‌مشی‌های فدرال و ایالتی^{۲۲}، آموزش بین‌الملل^{۲۳}، نظریه‌های رشد و توسعه دانشجویی^{۲۴}، پژوهش در آموزش عالی^{۲۵}، امور مالی آموزش عالی^{۲۶}، جنبه‌های حقوقی آموزش عالی^{۲۷}، ارزشیابی و ارزیابی نتایج/پیامدها در آموزش عالی^{۲۸}، مدیریت دانشگاه و کارمندان دانشگاه^{۲۹}، مسائل بحرانی در آموزش عالی^{۳۰} و دوره کارآموزی دکتری در آموزش عالی^{۳۱} است. دوره واحدهای متمرکز بر آموزش عالی^{۳۲} ۶ واحد درسی شامل درس‌های حکمرانی و مدیریت در آموزش عالی^{۳۳}، رهبری دانشگاه‌های

1. Electives
2. Nature of Inquiry
3. Community/Junior College
4. College Access and Choice in the U.S.
5. Comparative Higher Education
6. Readings in Higher Education
7. Student Development Theory
8. Law and Higher Education
9. Critical Issues in Higher Education
10. Comparative and Global Studies in Education
11. Educational Transitions
12. Sociology of Higher Education
13. Multicultural Competence in Student Affairs
14. Dissertation
15. Research Tools
16. Quantitative Methods
17. Qualitative Research I: Introduction and Basic Methods
18. Advanced Seminar
19. Research Design
20. Higher Education Core
21. History of Higher Education
22. Federal and State Policy Analysis
23. International Education
24. Theories of Student Development
25. Research In Higher Education
26. Finance of Higher Education
27. Legal Aspects of Higher Education
28. Evaluation And Outcomes Assessment In Higher Education
29. Managing College And University Personnel
30. Critical Issues in Higher Education
31. Doctoral Internship in Higher Education
32. Higher Education Focus
33. Governance and Administration in Higher Education

اجتماعی^۱ است و دوره رساله که ۱۰ واحد است و شامل سمینار پژوهش‌های دکتری در آموزش عالی (مقاله مفهومی)^۲، سمینار پژوهش‌های دکتری در آموزش عالی (مرور پیشینه)^۳ و رساله^۴ است.

۲۰- دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های ایران: دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های ایران شامل ۴ مرحله به شرح ذیل است:

۱- پیش‌نیاز (جبرانی): پذیرفته‌شدگان در دوره دکتری، پیش از اخذ درس‌های آموزشی بایستی در زمینه‌های روش پژوهش، آمار، زبان انگلیسی، و مهارت‌های رایانه‌ای به‌عنوان پیش‌نیازهای ورود به دوره دکتری سطح بسندگی تعیین شده توسط مرجع ذی‌ربط را احراز نمایند. احراز بسندگی می‌تواند از طریق برگزاری آزمون‌های بسندگی در درس‌های بالا یا اخذ حداکثر ۱۰ واحد درس‌های پیش‌نیاز در اولین نیمسال تحصیلی یا حسب مورد با تلفیق این دو روش انجام پذیرد.

۲- مرحله آموزشی: دربرگیرنده ۲۴ واحد درس‌های اصلی مشترک و اصلی کاربردی شامل: فلسفه آموزش عالی، نظام‌های آموزش عالی در جهان، پژوهش‌های کمی و کیفی در آموزش عالی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، طراحی و مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی در آموزش عالی، مدیریت و استراتژی‌های مؤسسات پژوهشی در ایران و جهان، مدیریت و برنامه‌ریزی امور دانشجویان، بهسازی هیئت علمی و کارکنان، مدیریت مالی، تشکیلاتی و کالبدی در آموزش عالی، تجزیه و تحلیل سیستم‌ها و کاربرد آن در آموزش عالی، پژوهش‌های برنامه‌ای و سازمانی در آموزش عالی، برنامه‌ریزی نیروی انسانی برای توسعه ملی، کارورزی در گرایش‌های پنج‌گانه دوره و سمینار درباره موضوعات و مسائل آموزش عالی؛ و ۶ واحد گرایش تخصصی شامل: تحلیل تئوری‌های سازمان و مدیریت در آموزش عالی، رفتار سازمانی در آموزش عالی و مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است. این مرحله جمعاً ۳۰ واحد است.

دانشجویان در صورت ارائه درس‌های انتخابی، مازاد بر ۳۰ واحد درس‌های الزامی آموزشی، می‌توانند درس‌های مورد علاقه خود یا توصیه‌شده توسط استاد راهنما رساله خود را بگذرانند. درس‌های انتخابی شامل: روش‌های آموزشی در آموزش عالی، پژوهش در سیستم‌های نظارتی و مشاوره‌ای در آموزش عالی، مشاوره دانشجویی، روش‌های ارزیابی مدیریتی و سازمانی در آموزش عالی، روش‌های مشاوره مدیریتی در آموزش عالی و تحلیل عملیات در آموزش عالی است.

۳- مرحله بسندگی: دانشجویانی که دوره آموزشی را با موفقیت طی می‌کنند موظف به شرکت در آزمون جامع، طبق ضوابط آیین‌نامه دکتری هستند.

۴- مرحله پژوهشی: ثبت نام دانشجویان در مرحله پژوهشی برای تدوین رساله منوط به قبولی در آزمون

1. Community College Leadership
2. Doctoral Research Seminar in Higher Education (Concept Paper)
3. Doctoral Research Seminar in Higher Education (Literature Review)
4. Dissertation

جامع است و رساله طبق آیین نامه ۲۰ واحد است.

مراحل سوم و چهارم (هم‌جواری و مقایسه: ۲) چه تفاوت‌هایی بین محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و دانشگاه‌های ایران وجود دارد؟ تفاوت میان دو پدیده می‌تواند زمینه ارائه پیشنهاد از یکی به دیگری شود. بنابراین در مرحله سوم (هم‌جواری)، در داخل ماتریس ذیل برنامه درسی دانشگاه‌های مختلف در کنار هم قرار گرفت تا تفاوت‌های میان دانشگاه‌ها بهتر شناسایی شود. با توجه به ماهیت این پژوهش و فرایند اجرای آن، مراحل هم‌جواری و مقایسه به صورت ادغامی و درهم‌تنیده انجام شده است. در ادامه، مرحله هم‌جواری در غالب ماتریس ارائه می‌شود:

جدول (۱) ماتریس وجوه افتراقی برنامه درسی آموزش عالی در سطح جهان و ایران

دانشگاه‌های ایران	دانشگاه تولیدو (اوهایو)	دانشگاه بافالو (نیویورک)	دانشگاه ایالتی کلرادو	دانشگاه اوهایو	دانشگاه پردو	دانشگاه آریزونا	دانشگاه ایندیانا	دانشگاه ایالتی مورگان	دانشگاه لویولا در شیکاگو	دانشگاه الد دامینیون	دانشگاه ایالتی کارولینای شمالی	دانشگاه هوستون	دانشگاه ایالتی اوهایو	دانشگاه جورجیا غربی	رانگز-دانشگاه ایالتی نیوجرسی	دانشگاه هیوستون	دانشگاه پیتسبورگ	دانشگاه تگزاس شمالی	دانشگاه مین	درس‌ها/دانشگاه
	*			*			*				*					*		*	*	روش‌های آمار در آموزش
	*	*	*	*	*		*	*				*			*	*		*	*	تحقیقات آموزشی
	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	تحقیق کیفی (نظریه، طراحی، عمل)
	*	*					*	*	*	*	*						*	*	*	روش‌های پیشرفته آمار در آموزش
			*					*		*	*		*					*	*	تحقیقات کیفی پیشرفته
																	*	*	*	مسئولیت هدایت تحقیقات
*		*					*			*		*	*	*			*	*	*	سمینار دکتری در آموزش عالی
*	*		*	*	*		*	*	*	*		*	*	*		*	*	*	*	خط مشی و سیاست‌گذاری
		*					*	*	*			*	*	*		*	*	*	*	محتوای اجتماعی
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	آموزش عالی و قانون

*				*					*				*	*					تاریخچه آموزش عالی
																			دوره آموزشی آموزش عالی
*				*					*				*						تاریخ و فلسفه آموزش عالی
																	*		دانشجویان در آموزش عالی
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	سازمان و مدیریت آموزش عالی
*	*			*		*	*					*					*		کارآموزی
						*			*		*			*	*				نظریه‌های نابرابری آموزشی
		*		*		*	*			*	*				*				مقدمه‌ای بر روش‌های کمی: آمار توصیفی و استنباطی
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	روش‌های کمی
	*	*		*		*	*				*						*		فراگیر، محوطه (پردیس) دانشگاه و جامعه
																	*		سمینار آموزش در دانشگاه
*		*				*					*						*		آموزش عالی تطبیقی
		*															*		آموزش تطبیقی
*	*	*	*	*		*	*	*		*	*			*	*		*	*	نظریه پیشرفت فراگیر
													*				*		مسائل اخلاقی در آموزش عالی
																	*		مبانی آموزش عالی
										*							*		نظریه و چارچوب‌ها در آموزش عالی
*	*	*		*		*		*	*	*			*	*	*	*	*	*	اقتصاد و دارایی آموزش عالی
			*														*		عدالت اجتماعی در محیط آموزش عالی
		*		*				*				*	*	*	*	*	*	*	تنوع/تفاوت در آموزش عالی

							*	*						*				مسائل روز آموزش
														*				سمینار آموزش بزرگسالان
														*				مطالعات مربوط به دوران دبیرستان
			*	*			*					*	*					اقتصاد آموزش و پرورش
								*						*				تحقیقات مردم‌نگاری
														*				نظریه سازمانی
								*						*				مدیریت ثبت نام / نام‌نویسی
														*		*		ارزیابی سازمانی و اثربخشی برنامه
														*				روش‌های تحقیق کاربردی / عملی
														*				تحقیقات دکتری جهت‌دار
													*					بین‌المللی کردن دانشکده و دانشگاه‌ها
			*			*	*	*			*							آموزش عالی در جامعه آمریکا
											*							فلسفه تعلیم و تربیت
									*		*							تفسیر و ارزیابی تحقیقات
											*							آمار در سطح متوسط
										*								تغییر سیستماتیک در آموزش و جامعه
		*			*	*		*						*				آموزش بین‌المللی
									*									تغییر و استراتژی سازمانی
									*									دانشکده‌های اجتماعی و فنی
									*									روان‌شناسی آموزشی

									*										برنامه درسی در آموزش عالی
	*			*					*	*									ارزیابی در آموزش عالی
									*										نظریه‌های انتقادی اجتماعی
									*										زنان در آموزش عالی
			*	*				*	*		*								نظریه طبقات انتقادی در آموزش
								*											مقدمه/معرفی مطالعات دکتری
		*																	مبانی تاریخی آموزش عالی
			*																مدیریت و اداره در آموزش عالی
								*											جنسیت در آموزش عالی
								*											آمادگی برای تحقیقات سازمانی
								*											انسان‌دوستی و آموزش عالی
								*											مشکلات تحصیلی در آموزش عالی
			*					*											تدریس تحت نظارت در دانشکده
								*											مطالعه مستقل
								*											پدیدارشناسی و انسان‌شناسی
							*												راه‌های دستیابی به موفقیت در دانشکده
	*			*															توسعه استعداد و سرمایه انسانی
				*															تعامل فرهنگی در جوامع و محل کار
				*															مطالعه گسترده برای رهبران آموزشی
			*																تحقیق و برنامه‌ریزی سازمانی در آموزش عالی

			*																	شبیه‌سازی نقش ریاست
			*																	سمینار- طرح پیشنهادی رشد / پیشرفت
		*																		دسترسی و انتخاب دانشکده در ایالات متحده
	*	*																		مسائل بحرانی آموزش عالی
		*																		تحول آموزش
*																				طراحی و مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی در آموزش عالی
*																				تجزیه و تحلیل سیستم‌ها و کاربرد آن در آموزش عالی
*																				تحلیل تئوری‌های سازمان و مدیریت در آموزش عالی
*																				رفتار سازمانی در آموزش عالی
*																				پژوهش در سیستم‌های نظارتی و مشاوره‌ای در آموزش عالی
*																				مشاوره دانشجویی
*																				روش‌های مشاوره مدیریتی در آموزش عالی
*																				تحلیل عملیات در آموزش عالی
*										*									*	تسلط بر دروس مرتبط با دوره کارشناسی ارشد
*	*	*			*	*		*											*	سمینار دکتری در تحقیقات آموزش عالی
		*																		نظریه و عملکرد تغییر

																		*	دوره آموزشی آموزش عالی	
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	رساله

در مرحله مقایسه، با توجه به نتایج مرحله هم‌جواری، به استخراج مقایسه‌ها در قالبی توصیفی پرداخته شد. در ادامه، معیارهای مقایسه- بر اساس مرحله هم‌جواری- و گزارش مقایسه تفاوت‌ها ارائه می‌شود:

- **تنوع فرهنگی در جوامع متکثر:** جوامع حاضر شامل بافت متنوعی از فرهنگ‌هاست. این بافت متنوع فرهنگی ایجاب می‌نماید که در آموزش‌های دانشگاهی به تنوعات فرهنگی توجه شود. بدین منظور در دانشگاه‌های مختلف سطح جهان، واحدهایی با عنوان تنوع فرهنگی و آموزش ارائه شده است اما متأسفانه در کشور ما با وجود تکثر فرهنگی فراوان به این بافت متنوع در آموزش عالی توجه نشده است و در واحدهای درسی دوره دکتری آموزش عالی برای آن واحد درسی و وزنی قائل نشده‌اند.

- **پرورش روح انتقادی در دانشجویان:** یکی از هدف‌های آموزش عالی در سطح جهان، پرورش دانشجویانی منتقد و مفسر است که بتوانند مفاهیم مختلف را از منظر انتقادی نگریسته و تفسیر نمایند. رویکرد انتقادی می‌تواند مضامین متعدد شامل نابرابری، عدالت اجتماعی، عدالت آموزشی و... را در برگیرد. این واحد درسی به لحاظ اهمیت خود در پرورش تفکر انتقادی دانشجویان دکتری مدیریت آموزش عالی در سطح جهان، جایگاه و وزن ویژه‌ای را به خود تخصیص داده است اما در دانشگاه‌های ایران نامی از آن برده نشده و به آن توجه نشده است.

- **جنبه‌های حقوقی آموزش عالی:** هدف از ارائه این درس، آموزش قوانین مرتبط با تعیین هدف‌ها و اصول مربوط به عملکرد، استخدام و پذیرش و مشاوره و وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های مرتبط با آموزش و پژوهش، مساعدت‌های مالی، آزار جنسی، آموزش‌های جنسیتی فراگیران، آموزش کارکنان، دانشجویان و سایر کارکنان مؤسسات آموزش عالی و ارگان‌های مدیریتی آنها است. این قوانین شامل تمامی فعالیت‌ها و اصول دستگاه‌های حکومتی آموزش عالی، همه مؤسسات آموزش عالی و زیرمجموعه‌های آنها است. آگاهی دانش‌آموزان از ابعاد حقوقی آموزش عالی یکی از ضرورت‌های دوران تحصیلات دانشگاهی آنان است که با مقایسه آن در دانشگاه‌های سطح جهان با دانشگاه‌های ایران به این مهم پی می‌بریم.

- **مسائل معاصر آموزش عالی:** مسئله معاصر به موضوعی اشاره دارد که در حال حاضر افراد یا مکان‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و حل نشده یا مبهم مانده است. با توجه به اینکه رشته آموزش عالی از مسائل معاصر تأثیر می‌پذیرد و بر آنها تأثیر می‌گذارد ضرورت پرداخت به آن در واحدهای درسی دکتری مدیریت آموزش عالی احساس می‌شود. دانشجویان در این درس با تقویت مهارت‌های کلامی، مهارت‌های شنیداری، درک مطلب، تفکر انتقادی و حل مسئله به شهروندانی آگاه و خوانندگان مادام‌العمر اخبار تبدیل می‌شوند و قدرت مقابله با

مسائل مبهم و پیچیده را کسب می‌کنند که متأسفانه در دانشگاه‌های محدودی در سطح جهان بدان توجه شده و این ضرورت روز مدنظر قرار نگرفته است.

– **آموزش عالی بین‌المللی یا بین‌المللی سازی آموزش عالی:** هدف از این درس، آشنایی با عقاید و افکار صاحب‌نظران مختلف جهان در رابطه با مسائل کلیدی آموزش عالی و تفسیر اطلاعات فعلی از آموزش عالی در سطح جهان است. در واقع این واحد درسی قصد دارد با نگاه بین‌المللی به مسائل آموزش عالی بنگرد. هر پدیده در عین اینکه با مسائلی در بافت بومی خود درگیر است ممکن است با مسائلی در سطح بین‌الملل درگیر باشد که این امر جایگاه نظرگاه بین‌المللی را آشکار می‌سازد. با مقایسه دانشگاه‌های سطح جهان با دانشگاه‌های ایران، پی می‌بریم که دانشگاه‌های محدودی این ضرورت بین‌المللی را مدنظر قرار داده‌اند. از جمله دانشگاه‌هایی که این واحد درسی اساسی را مدنظر قرار نداده‌اند دانشگاه‌های ایران است.

– **تاریخ آموزش عالی واحدی جهت مقابله با فقر آگاهی تاریخی در زمینه آموزش عالی:** در هر یک از حوزه‌های علمی، تاریخچه نقشی مبنایی و پایه ایفا می‌کند تا بدان جا که صاحب‌نظران و فراگیران آن حوزه برای مقابله با فقر آگاهی، جلوگیری از تکرار مکررات و همچنین رویکرد پیش‌رونده و افزایشی آن، تاریخچه حوزه را در بستر محتوای برنامه درسی آن قرار می‌دهند. مقایسه واحد درسی تاریخچه آموزش عالی در دانشگاه‌های سطح جهان و دانشگاه‌های ایران نشان می‌دهد که در دانشگاه‌های ایران، دانشجویان و صاحب‌نظران آینده به دلیل نگذردن این واحد درسی در معرض پدیده فقر آگاهی تاریخی قرار دارند.

– **تأثیرگذاری شگرف ارزش‌ها و بافت اجتماعی بر آموزش عالی:** هر حوزه دانشی وابسته یا زیرمجموعه علوم انسانی متأثر از بستر ارزشی است که در آن قرار دارد. چگونه امکان دارد که یک حوزه دانشی در یک جامعه آموزش داده شود اما در حبابی قرار گرفته و پیوند خود را با جامعه قطع کند. اگر حوزه‌ای پیوند خود را قطع کند محکوم به نابودی در آن جامعه است چون قدرت سازگاری با بافت اجتماعی خود را ندارد. از دیگر سو، یک سری ارزش‌های جهان‌شمول وجود دارد که همگی بر سر آن توافق داریم. حال یک پرسش؛ آیا ممکن است یک حوزه دانشی به دور از ارزش‌های اجتماع بومی خود و ارزش‌های جهان‌شمول زیست کند؟ مسلماً در پاسخ باید گفت خیر. رشته آموزش عالی در ایران نیز در یک بافت اجتماعی قرار دارد که نیازمند پیوند با آن بافت از طریق محتوای برنامه درسی خود است که متأسفانه در دانشگاه‌های ایران این محتوای ارزش‌محور در مقایسه با دانشگاه‌های سطح جهان در برنامه درسی رشته قرار نگرفته است.

– **جایگاه اساسی روان‌شناسی در آموزش عالی:** در عصر حاضر روان‌شناسی در موقعیت‌های مختلف زندگی ما مانند خانوادگی، شغلی، تحصیلی، آموزشی، یادگیری و رشد کاربرد دارد زیرا این علم توانایی توصیف و تبیین پدیده‌ها را برای فرد فراهم می‌کند. در رشته آموزش عالی نیز با موقعیت‌های آموزشی، یادگیری، ابعاد رشدی و ... روبرو هستیم که روان‌شناسی می‌تواند این موقعیت‌ها را برای ما توصیف و تبیین نماید. در مقایسه

با دانشگاه‌های سطح جهان، جایگاه این واحد درسی در مقطع دکتری مدیریت آموزش عالی خالی است تا صاحب‌نظرانی روان‌شناس محور پرورش یابند.

– **روش پژوهش به‌عنوان یک مهارت کلیدی:** ساختار مطالعات دوره دکتری در دانشگاه‌های مختلف جهان نشان می‌دهد که روش پژوهش یک مهارت کلیدی و بسیار مهم در این دوره‌هاست تا بدان جا که در حین تحصیل و پایان تحصیلات از دانشجویان انتظار ارائه یک یا چند گزارش پژوهشی علمی، منطقی و سنجیده دارند. وجود واحدی به نام رساله در پایان دوره دکتری گواه این مدعاست که حکایت از نوعی اجتهاد در زمینه روش پژوهش و تئوری‌ها و مفاهیم عملی و نظری آن رشته در دانشجویان فارغ‌التحصیل است. مقایسه ارائه واحد درسی روش پژوهش بین دانشگاه‌های ایران و دانشگاه‌های سطح جهان نشان می‌دهد که نه تنها به لحاظ وزنی در دانشگاه‌های ایران برای آن اهمیت کمتر قائل هستند، بلکه حتی به دلیل همین وزن کمتر، دانشجویان ایرانی سطوح و انواع کمتری را در دوران تحصیلات آکادمیک خود تجربه می‌کنند. در این گفتار، منظور از وزن، تعداد واحد درسی تخصیص یافته به درس روش پژوهش است. مقایسه این مهارت کلیدی در دوره دکتری دانشگاه‌های سطح جهان این مهم را آشکار می‌نماید.

– **کارآموزی:** کارآموزی اصطلاحی رایج در حوزه آموزش و پرورش تجربی و پلی بین نظر و عمل است (بوکتلیا، ۲۰۱۲) که دانش و نظریه دانشگاهی را با کاربرد و مهارت در محیط کار تلفیق می‌کند. در واقع پلی میان محیط دانشگاهی و محیط کار است. کارآموزی نوعی فرایند است که امکان کاربرد آموخته‌های نظری را در محیطی واقعی فراهم می‌آورد. در این ارتباط دانشجویان تجربیات ارزشمندی از محیط کار و موقعیت شغلی آینده خود به دست می‌آورند و استعدادها و توانایی‌های خود را مورد سنجش قرار می‌دهند (تلخابی و فقیری، ۱۳۹۳). مقایسه دانشگاه‌ها نشان می‌دهد که با توجه به جایگاه کلیدی کارآموزی در پیوند بین نظریه و عمل و دانشگاه و محیط کار، در دانشگاه‌های پردو، اوهایو و ایران کمترین وزن و اهمیت را برای آن قائل شده‌اند.

۳) بر اساس محتوای برنامه درسی دوره دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه‌های سطح جهان، چه پیشنهادی کاربردی‌ای برای به‌روزرسانی محتوای برنامه درسی این رشته در دانشگاه‌های ایران می‌توان ارائه داد؟

هر مطالعه تطبیقی کارا و مثمر ثمر باید پیشنهادها و فرآورده‌هایی برای کشور مبدأ خود داشته باشد تا از این رهگذر بتوان از تجارب سایر کشورها برای بهبود یک پدیده یا نظام استفاده شود. در مطالعه تطبیقی حاضر نیز در جهت نیل به این مقصود و هدف احساس وظیفه شده و از ابتدای مسیر پژوهش، ارائه پیشنهادهایی کاربردی برای حوزه برنامه درسی دکتری مدیریت آموزش عالی مد نظر بوده است. همچنین باید خاطر نشان ساخت که در این پژوهش تلاش شده است پیشنهادهایی بر مبنای بافت ارائه شود و از این طریق نگاه بومی به پیشنهادها مدنظر قرار گیرد تا این پیشنهادها در طراحی برنامه درسی جنبه اجرایی و عملیاتی داشته باشد. **نخست** آنکه

با توجه به اینکه در دوره دکتری و پس از آن پرورش پژوهشگرانی برای محیط‌های مختلف شغلی مد نظر است تا مشکلات و مسائل آموزش عالی را با پژوهش، شناسایی و برطرف کنند، بهتر آن است که در دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در ایران برای واحد درسی روش پژوهش وزن بیشتری قائل شوند تا از این منظر انواع روش پژوهش مورد نیاز و ضروری با جزئیات و زمینه‌های کاربرد به دانشجویان آموخته شود؛ دوم، محیط‌های آموزش عالی ما نیازمند دانشجویانی منتقد و مفسر هستند نه دانشجویانی منفعل و پذیرا. دانشجوی منتقد تلاش می‌کند در عرصه آموزش عالی و جامعه نقاط چالش و مورد نقد را شناسایی نماید. پیشنهاد می‌شود در واحدهای دکتری مدیریت آموزش عالی، پرورش تفکر انتقادی در دانشجویان لحاظ شود؛ سوم، اینکه کارآموزی به‌عنوان پلی مؤثر بین نظر و عمل زمانی می‌تواند جایگاه خود را به‌خوبی و کامل ایفا کند که مسئولان امر برای آن وزن متناسب قائل شوند. بدین منظور پیشنهاد می‌شود که این واحد درسی نقش بیشتری را در محتوای برنامه درسی ایفا نماید و ابعاد نظارتی بر حسن انجام مورد توجه قرار گیرد. کارآموزی زمانی مؤثر واقع خواهد شد که با کیفیت مورد استاندارد محیط شغلی یاد گرفته شود. همچنین اگر در جدول محتوای برنامه درسی، انواع و سطوح کارآموزی به تفکیک مشخص شود، موجب می‌شود که برای انواع سطوح وزن مستقلی لحاظ گردد؛ مثال: کارآموزی پژوهشی، کارآموزی اداری-مدیریتی، کارآموزی آموزشی؛ چهارم، آنکه آشنایی با جنبه‌های حقوقی آموزش عالی برای هر دانشجوی دکتری ضروری است. بدین منظور پیشنهاد می‌شود که در واحدهای درسی گرایش مدیریت آموزش عالی، این بعد حقوقی منظور شود که کارکنان یا مسئولانی آگاه و مسلط به مسائل حقوقی تربیت شوند؛ پنجم، مسائل معاصر در فصل‌های جاری رشته منظور شود. بر این اساس می‌توان واحدی با عنوان «آموزش عالی بین‌المللی» را لحاظ نمود تا سیستم آموزش عالی و مطالعات آموزش عالی در ایران را از آخرین و جدیدترین تحولات بهره‌مند نماید. همچنین با توجه به جایگاه اساسی تاریخچه در مبنا و اساس هر علم و حوزه دانش، شایسته است که در رشته مدیریت آموزش عالی واحدی با نام «تاریخچه» به‌منظور بیان سیر تاریخی، روند و پیشرفت این رشته به دانشجویان این رشته ارائه شود. سرانجام روان‌شناسی در تمامی موقعیت‌های زندگی انسان کارآمد است و قدرت شناسایی، توصیف و تفسیر به هر فرد می‌دهد. هر صاحب‌نظر و دانش‌آموخته مدیریت آموزش عالی نیز باید به این ابزار کارا مسلط باشد و در موقعیت‌های آموزش عالی از آن بهره‌گیرد. بدین منظور می‌توان مفاهیم کاربردی روان‌شناسی در آموزش عالی را استخراج نمود و به‌عنوان واحد به دانشجویان و صاحب‌نظران آینده ارائه داد.

بحث و نتیجه‌گیری

آموزش عالی یکی از زیرساخت‌های مهم نظام آموزشی هر کشور است که وظیفه آن تربیت نیروی متخصص در زمینه‌های مختلف، پژوهش و ارائه خدمات تخصصی در حوزه‌های متنوع علم و فناوری به جامعه است.

کارکردهای متنوع آموزش عالی اعم از آموزش، پژوهش و تربیت نیروی انسانی متخصص باعث شده است که جوامع، این قلب تپنده را هر روز بیش از گذشته در حالت پویایی نگاه داشته و هزینه‌های هنگفتی را در سطح ملی و خصوصی برای پیشبرد این بخش از نظام آموزشی اختصاص دهند (عبدی و همکاران، ۱۳۹۶).

در این راستا با پیشرفت دانش مدیریت در قرن بیستم و رشد دانش و پژوهش در رشته آموزش عالی در پنج دهه اخیر به گسترش فرایند آموزش عالی در ایران منجر شده است. همچنین با توجه به پیچیدگی‌های زیاد فرایندهای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و مدیریت آموزش عالی در ایران و تخصصی شدن مدیریت مؤسسات تولیدی، خدماتی و آموزشی، گسترش نظام آموزش عالی در برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران قرار گرفته است. در واقع می‌توان گفت که رشته آموزش عالی یکی از حوزه‌های بحث‌برانگیز در مقطع دکتری دانشگاه‌های مطرح جهان است و به دلیل ایجاب توسعه رشته‌ها در کشور ما نیز رشته آموزش عالی با گرایش‌های مدیریت آموزش عالی، اقتصاد و مدیریت مالی آموزش عالی، برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی، برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی و فناوری اطلاع‌رسانی در آموزش عالی شکل گرفته است. در دوره دکتری آموزش عالی گرایش مدیریت آموزش عالی، دانشجویان به بررسی و تحلیل تئوری‌های سازمان و مدیریت در آموزش عالی می‌پردازند و رفتار سازمانی در آموزش عالی و مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی را می‌آموزند. مدیریت و سازمان‌دهی و گسترش مرزهای دانش و اعتلای موقعیت علمی کشور در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و در نتیجه گسترش کیفی و کمی آموزش عالی در ایران، هدف دوره دکتری آموزش عالی گرایش مدیریت آموزش عالی است.

با توجه به اینکه برنامه‌های درسی بستر شکل گرفتن مهم‌ترین فرایند نظام دانشگاهی یعنی یادگیری هستند. آموزش، پژوهش و عرضه خدمات تخصصی توسط مؤسسات آموزش عالی تا حدود زیادی به پویایی برنامه‌های درسی وابسته است و برنامه‌های درسی آموزش عالی، یکی از خرده‌نظام‌های اصلی آموزش عالی هستند و طبیعتاً همراه با تغییر محورهای اصلی مورد توجه دانشگاه‌ها، آنها نیز از تغییرات لازم برخوردار می‌شوند (فتیحی و اجارگاه و همکاران، ۱۳۹۲). پژوهش حاضر به دلیل اهمیت فراوان و روزافزون رشته مدیریت آموزش عالی، اقدام به بررسی سرفصل‌های دوره دکتری مدیریت آموزش عالی در سطح جهانی نمود تا از این طریق زمینه تأملاتی برای بهسازی برنامه آن در دانشگاه‌های کشور فراهم نماید. با اجرای این پژوهش، امید می‌رود با طی مسیر پر پیچ‌وخم پژوهش در حوزه تطبیقی آموزش عالی نگاهی روشن از دکتری مدیریت آموزش عالی در سطح جهان عرضه شده باشد و از این رهگذر در کنار نقد سازنده، پیشنهادهایی بومی‌سازی شده برای این حوزه فراهم آورده باشد. تأکید بر بهره‌گیری از سرفصل‌های دوره دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه‌های آمریکا و لحاظ نکردن سایر سرفصل‌ها از محدودیت‌های مطالعه است. پژوهشگران آینده می‌توانند با مطالعات کیفی دیدگاه صاحب‌نظران این حوزه مطالعاتی را در زمینه بهسازی برنامه درسی این رشته با گذشت یک دهه از تجربه آن

مورد کاوش قرار دهند. از منظر کاربردی نیز یافته‌های این مطالعه می‌تواند به علاقه‌مندان رشته در تغییر و بهسازی برنامه‌های درسی رشته مزبور کمک کند.

References

- Abbott, A. (2001). *Chaos of disciplines*. Chicago: University of Chicago Press.
- Abdi, H., Ja-Fari, S. E. M., Nili, M. R., & Rajaeipour, S. (2018). Missions of Future Curricula for Realizing the Visions of Iranian Higher Education on the Horizon, 2025. *Eurasian Journal of Educational Research*, 77, 145-161. [Persian]
- Dibden, A. J. (1965). A Department of Higher Education: Problems and Prospects. *Educational Record*, 46, 209-212.
- Dressel, P., & Mayhew, L. (1974). *Higher education as a field of study*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ewing, J. C., & Stickler, W. H. (1964). Progress in the development of higher education as a field of professional graduate study and research. *Journal of Teacher Education*, 15(4), 397-403.
- Fathi Vajargah, K. (2021). *Basic principles and concepts of curriculum planning*. Tehran: Science of Masters. [Persian]
- Fathi Vajargah, K., Musapour, N. A., & Yadegarzadeh, Gh. R (2013) *Higher Education Curriculum Planning: An Introduction to Concepts, Perspectives and Patterns, First Edition*, Tehran: Mehraban Publishing Institute. [Persian]
- Hall, G. S. (1891). *The Pedagogical Seminary Vol. 1: An International Record of Educational Literature, Institutions and Progress*.
- Harland, T. (2012). Higher education as an open-access discipline. *Higher Education Research & Development*, 31(5), 703-710.
- Krishnan, A. (2009). *What are academic disciplines? Some observations on the disciplinarity vs. Interdisciplinarity Debate*.
- Macfarlane, B., & Grant, B. (2012). The growth of higher education studies: From forerunners to pathtakers.
- Metzger, W. P. (1987). 4. *The Academic Profession in the United States*. In *The academic profession* (pp. 123-208). University of California Press.
- Ministry of Culture and Higher Education (1999). *General specifications of the program and titles of higher education doctoral courses*. Tehran: High Planning Council, Department of Humanities, Educational Sciences Committee. [Persian]

- Ministry of Science, Research and Technology of the Islamic Republic of Iran (2001). General specifications of the program and titles of higher education doctoral courses. Curriculum in Educational Management. Accessed Desember, 2001 <https://www.msrt.ir/fa/grid/283/%D9%84%DB%8C%D8%B3%D8%AA-%DA%A9%D8%A7%D9%85%D9%84-%D8%B1%D8%B4%D8%AA%D9%87-%D9%87%D8%A7>
- Ministry of Science, Research and Technology of the Islamic Republic of Iran (1400). Curriculum in Educational Management. Accessed March,2021 <https://www.msrt.ir/fa/grid/283/%D9%84%DB%8C%D8%B3%D8%AA-%DA%A9%D8%A7%D9%85%D9%84-%D8%B1%D8%B4%D8%AA%D9%87-%D9%87%D8%A7>
- National Education Evaluation Organization (2020). Practical guide for choosing the entrance exam course for the Ph.D. Accessed Desember,2020<http://www.sanjesh.org/group.aspx?gid=13>.
- National Education Evaluation Organization (2020). Practical guide for choosing the Ph.D. Retrieved on 9/1/1399 from the link: <http://www.sanjesh.org/group.aspx?gid=13>.
- TheColoradoStateUniversity.HigherEducationleadership.Availableform:<https://www.online.colostate.edu/degrees/higher-education-leadership-phd/curriculum.dot>. Accessed March2, 2021
- The Ohio State University. Ph.D in Education Studies, Higher Education and STUDENT Affairs(HESA). Available from: <https://ehe.osu.edu/educational-studies/hesa/phd/>
- The University of Arizona. Ph.D Student Handbook Higher Education(HED). Available from: <https://old.coe.arizona.edu/sites/default/files/pages/files/phd-handbookrevised.pdf>. Accessed February2, 2021
- The University of Buffalo. Ph.D in Higher Education. Available form: <http://ed.buffalo.edu/leadership/academics/doctorate/higher-ed.html>. Accessed March10, 2021
- TheUniversityofHouston.HigherEducationandPolicyStudiesPhDProgramDoctoralComprehensive Examination Portfolio. Available from: <https://www.uh.edu/education/degree-programs/higher-ed-phd/requirements/HELPS-portfolio-8-10-15.pdf>. Accessed December19, 2020
- The University of Houston. Student Handbook Ph.D in Higher Education Leadreship& Policy Studies. Available from: <https://uh.edu/education/degree-programs/higher-ed-phd/phd-higher-ed-handbook-8-2019.pdf>. Accessed November28, 2020
- TheUniversityofIndiana.Ph.DinHigherEducation.Availableform:https://bulletins.iu.edu/iu/educ-grad/current/elps/phd-higher-education.shtml?_ga=2.39878187.886644467.1614863261-999255169.1614863261. Accessed January26, 2021

- THE UNIVERSITY OF LOYOLA. Ph.D in Higher Education. Available from: <https://www.luc.edu/education/academics/degreeprograms/doctoraldegrees/phdinhighereducation/>. Accessed January11, 2021
- THE UNIVERSITY OF MAINE. Higher Education Programs Doctoral Student Handbook 2020-2021. Available from: <https://umaine.edu/edhd/wp-content/uploads/sites/54/2020/09/20-21-Doctoral-Student-Handbook.pdf>. Accessed November5, 2020
- THE UNIVERSITY OF MORGAN. Ph.D in Higher Education Management. Available from: https://www.morgan.edu/school_of_education_and_urban_studies/departments/advanced_studies_leadership_and_policy/higher_education_administration/phd_program/phd_curriculum.html. Accessed January20, 2021
- THE UNIVERSITY OF NC State University(North Carolina State University). Ph.D in Education Higher Education. Available from: <https://ced.ncsu.edu/programs/higher-education-doctoral/>. Accessed December28, 2020
- THE UNIVERSITY OF NORTH TEXAS. Higher Education Program Doctoral Student Handbook. Available from: <https://coe.unt.edu/higher-education-program-doctoral-student-handbook>. Accessed November12, 2020
- THE UNIVERSITY OF OHIO. Doctorate in Higher Education. Available from: <https://www.ohio.edu/education/counseling-higher-education/higher-ed-doctorate>. Accessed February18, 2021
- THE UNIVERSITY OF OLD DOMINION. Ph.D in Education Higher Education. Available from: <https://www.odu.edu/efl/academics/hied/phd#done1612907281342=&tab15=1>. Accessed January3, 2021
- THE UNIVERSITY OF PITTSBURGH. School Of Education Department Of Administrative and Policy Studies. Available from: <https://www.education.pitt.edu/sites/default/files/PhD-handbook-ADMPS.pdf>. Accessed November20, 2020
- THE UNIVERSITY OF PURDUE. Ph.D in Higher Education. <https://www.education.purdue.edu/graduate-students/prospective-students/graduate-programs/educational-leadership/higher-education-doctoral-program/>. Accessed February9, 2021
- THE UNIVERSITY OF RUTGERS. Ph.D in Higher Education. Available from: <https://gse.rutgers.edu/content/phd-higher-education-0>. Accessed December6, 2020
- THE UNIVERSITY OF TOLEDO. Ph.D in Higher Education. Available from: <https://catalog.utoledo.edu/graduate/judith-herb-education/departments/educational-studies/phd-higher->

[education/#planofstudytext](#). Accessed March 17, 2021.

THE UNIVERSITY OF WEST GEORGIA. Higher Education Administration Doctoral Program Student Handbook. Available from: https://www.westga.edu/academics/education/cspc/ed-dhea/assets/docs/handbooks/HEA_Handbook_2019.pdf. Accessed December 10, 2020

Tight, M. (2020). Higher education: discipline or field of study? *Tertiary Education & Management*, 26(4), 415-428.

Young, B. B. (1952). *The rise and development of instructional courses in higher education*. Unpublished doctoral dissertation, Stanford University.

Zamani, A., Pouratashi, M. (2020). Analysis of the trend of social demand for higher education in the field of higher education. *Studies & Research in Iran*, 9(2), 371-343. [Persian]

